

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav Dálného Východu

Bakalářská práce
Johana Dvořáková

Vývoj jazyka charakterizujícího postavy v šódžo a šónen
manze

Development of shoujo and shonen manga character
registers

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne:

2

Podpis:

Abstrakt (česky)

Práce se věnuje zkoumání vývoje jazykových prostředků *jakuwarigo* v šódžo a šónen mangách z let 70., 90., a současnosti. Cílem práce je zjistit, jak se tyto jazykové prostředky charakterizující postavy v průběhu let změnily v rámci těchto dvou žánrů (šódžo a šónen), a porovnat jejich vývoj mezi sebou. Z důvodu omezeného prostoru se práce bude zaměřovat na dívčí postavy v obou mangách.

Abstract (in English)

A thesis looks into a development of character registers called *yakuwarigo* in shoujo and shounen manga from years 70s, 90s and 2000s. The main topic is about finding out how during those years the character registers changed in both genres (shoujo and shounen) separately and comparing the changes with each other. Due to limited length this work will be concentrating on character registers of female characters only.

Klíčová slova (česky)

jakuwarigo, japonská lingvistika, šódžo manga, šónen manga

Key words (in English)

yakuwarigo, japanese linguistics, shoujo manga, shounen manga

Seznam zkratek

ADV — příslovečné určení	HON — <i>sonkeigo</i> (mluvčí staví partnera v rozhovoru (předmět hovoru) do vyšší pozice než je sám)
ATR — přívlastek	IPF — průběhový čas
AVZ — odpor	IMPI — nepřímý rozkaz
CAU — příčina	NEG — zápor
COM — doplněk	NPS — neminulý čas
CON — podmínka	OBJ — předmět
COP — spona “da, desu, dearu”	PAS — pasívum
COPO — vypuštěná spona “da, desu”	POS — pravděpodobnost
COPR — spona “desumono, damon”	POT — potenciál
COPS — zkrácená spona “da, desu”	PRE — přísudek
COPY — spona “da, desu” s <i>jakuwarigo</i> hodnotou	PRON — osobní zájmeno “já” neutrální
DIA — dialekt	PROY — osobní zájmeno “já” s <i>jakuwarigo</i> hodnotou
DC — vedlejší věta	PST — minulý čas
FPD — koncová partikule s <i>danseigo</i> hodnotou	QUE — otázka
FPJ — koncová partikule s <i>džoseigo</i> hodnotou	QUO — citace
FPN — koncová partikule neutrální	SALN — oslovení
HML — <i>kendžógo</i> (mluvčí se staví do nižší pozice v rozhovoru)	SALY — oslovení s <i>jakuwarigo</i> hodnotou
	SUB — podmět

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Jakuwarigo.....	8
2.1. Džoseigo, danseigo, ródžingo.....	9
2.1.a Džoseigo.....	10
2.1.b Danseigo.....	13
2.1.c Ródžingo.....	16
3. Jakuwarigo v manze.....	20
3.1 Jakuwarigo a šódžo manga.....	22
3.1.a Óšima Jumiko: Banana bureddo no pudingu.....	23
3.1.b Jošizumi Wataru: Mamarédo Bói.....	29
3.1.c Jazawa Ai: Paradise Kiss.....	37
3.1.d Vývoj jakuwarigo v šódžo manze.....	43
3.2. Jakuwarigo a šónen manga.....	44
3.2.a Jokojama Micuteru: Babiru 2sei.....	45
3.2.b Torijama Akira: Doragon bóru.....	47
3.2.c Kubo Taito: BLEACH.....	51
3.2.d Vývoj jakuwarigo v šónen manze.....	51
4. Srovnání vývoje jakuwarigo v šódžo a šónen manze.....	53
5. Závěr.....	55
Seznam použité literatury.....	56

1. Úvod

Tématem předkládané práce jsou jazykové prostředky *jakuwarigo*¹ 役割語 charakterizující postavy v *šódžo* (dívčí) a *šónen* (chlapecké) *manze*. Konkrétně se práce zabývá dívčími postavami, které se objevují v mangách od sedmdesátých let do současnosti. Pro porovnání vývoje *jakuwarigo* jsem vybrala po jednom díle z každého žánru ze tří časových období. Ze *šódžo* mangy *Banana Bureddo no Puding* (『バナナブレッドのプディング』) Óšimy Jumiko, která vyšla v roce 1976, *Mamarédo Bói* (『ママレードボーイ』) Jošizumi Wataru, vycházející v letech 1992-1995, a *Paradise Kiss* (『パラダイスキス』) Jazawy Ai, z let 1999-2003. Ze *šónen* mangy jsem vybrala tituly *Babiru 2sei* (『バビル2世』) Jokojamy Micuterua, vycházející v letech 1971-1973, *Doragon bóru* (『ドラゴン・ボール』) Torijamy Akiry, vycházející v letech 1984-1995, a *BLEACH* (『BLEACH -ブリーチ-』) Kubo Taita, která vychází od roku 2001 dodnes.

Cílem práce je u dvou různých žánrů mangy sledovat vývoj užití jazykových prostředků *jakuwarigo* charakterizující dané typy postav a způsoby průběhu tohoto vývoje mezi sebou porovnat. Pro výzkum *jakuwarigo* jsem vybrala mangu ze dvou důvodů. První je ten, že některé typy mangy, konkrétně akční manga s fantastickými a SF prvky, kterou se předkládaná práce bude rovněž zabývat, pracuje s velice typizovanými postavami, proto je použití *jakuwarigo* velmi nápadné. Druhým důvodem je fakt, že manga ve srovnání s ostatními literárními žánry nepoužívá psanou japonštinu *kakikotoba* 書き言葉, ale jazykové prostředky pravděpodobně nejbližší mluvenému jazyku *hanašikotoba* 話し言葉. Proto dovedeme-li určit, jakým způsobem se vyvíjel jazyk v *manze*, vytvoříme si určitý obrázek i o vývoji mluveného jazyka.²

¹ Podrobněji viz kapitola 2.

² Vývojem reálného mluveného jazyka se práce nezabývá. Jedním z hlavních důvodů je to, že je velmi obtížné nalézt záznamy mluveného slova ze sedmdesátých let (filmy a televizní seriály nejsou dost dobře použitelné, protože promluvy v nich jsou uměle vytvořené dialogy a jako takové přirozeně obsahují *jakuwarigo*).

Vlastní studii užití *jakuwarigo* v jednotlivých mangách, předchází teoretická část, která stručně představuje jazykový prostředek *jakuwarigo*. V této části čerpám především z práce profesora Kinsuie Satošiho.

V úvodu analytické části je popsána použitá metodologie a odůvodněn výběr konkrétních manga. Zároveň jsou zde také jednotlivé analyzované mangy a postavy podrobněji žánrově zařazeny.

Následuje vlastní analytická část, ve které jsou sledovány jednotlivé prostředky *jakuwarigo* u daných postav a vybraných děl.

Analýza pracuje pouze s omezeným korpusem výše uvedených manga. Změna, respektive rozšíření, analyzovaného korpusu by přirozeně mohla vést ke komplexnějším výsledkům, nicméně vzhledem k omezenému rozsahu této práce nebylo možné dále korpus zvětšovat. Validitě výsledků se nicméně stručně věnuji v závěru práce.

Japonská jména uvádím v japonském pořadí nejprve příjmení a poté vlastní jméno. K přepisu japonských slov používám českou transkripci, termíny v japonštině používám pouze při prvním výskytu, dále pouze v přepisu. Překlady cizojazyčných textů jsou mé vlastní, není-li uvedeno jinak. Pro snazší orientaci jsou citáty z mang doplněny o interpunkci, kterou v původním textu nemají.

2. *Jakuwarigo*

Tak jako má čeština prostředky, které dokáží v promluvě postavy vyjádřit věk (použití nespisovného jazyka, anglicismů, slangových výrazů), vymezení vlastního postavení vůči partnerovi v dialogu (vykání, tykání), místo narození (nářečí) a do jisté míry povolání (použití odborných výrazů),³ používá japonština *jakuwarigo*. Kinsui (2003) charakterizuje *jakuwarigo* následujícím způsobem:

“Dokážeme-li si při vyslechnutí konkrétní promluvy (pomocí slovní zásoby, gramatického využití, způsobu promluvy, intonace apod.) představit konkrétní typ člověka (jeho věk, pohlaví, zaměstnání, společenský status, dobu, v níž žije, vzhled, povahu, apod.), který by tímto způsobem mluvil, případně vidíme-li určitého člověka a dokážeme-li si představit, jakým způsobem by asi formuloval svá slova, tato promluva se nazývá *jakuwarigo*.” (Kinsui, 2003, str. 205)

Jakuwarigo nejsou pouze prostředky literárního útvaru, ale v psaném projevu (krásné literatuře) se vyskytují ve větší míře a snadněji rozpoznatelné formě než v jazyce mluveném. Tato práce bude nejvíce pracovat s termíny *džoseigo* 女性語, *danseigo* 男性語 a *ródžingo* 老人語 (převážně však s *džoseigo*), které budou vzápětí vysvětleny, nicméně to nejsou jediné prostředky *jakuwarigo*, se kterými se lze setkat. Sadanobu (2007) představuje typy koncovek *kjaragobi* キャラ語尾⁴ charakterizující postavy, avšak těmi se vlastní analýza zabývat nebude, proto se o nich zmiňuji jen zde.

Podle Kinsuie (2003) se ve vytvořeném světě románů a mangy vyskytují výrazné prostředky *jakuwarigo* v promluvách všech vedlejších postav. Oproti tomu hlavní hrdina a postavy, které hrají v příběhu nějakou důležitější roli, mluví jazykem s na první pohled ne tak

³ pohlaví čeština vyjadřuje gramaticky, proto nepovažuji za podstatné jej tu zmiňovat

⁴ Sadanobu (2007) popisuje dva typy koncovek *kjaragobi*. Prvním z nich jsou *kjara kopjura* キャラコピュラ, které vznikly upravením si spony “da, desu” a jejich variant. Mezi *kjara kopjura* patří například “degowasu”でござす, “deodžaru”でおじやる, “degozasu”でござす. Modelem pro tyto formy *kjaragobi* jsou mluvy samurajů, dvořanů z období Heian apod. Druhým typem *kjaragobi* jsou *kjara džoši* キャラ助詞. Jedná se o koncové partikule, které si mluvčí vytvořil, aby nějakým způsobem zvýraznil svůj charakter. Tyto koncové partikule nemají žádný model, podle kterého byly vytvořeny. Sadanobu (2007) uvádí např. koncové partikule “gohon”ゴホン, “hjón”ひょん a “pú”ぷう.

patrnými prostředky *jakuwarigo*, tedy jazykem velmi blízkým standardní japonštině *hjódzungo* 標準語. Díky tomuto jevu je na první pohled patrné, která postava hraje v díle důležitou roli, a pokud by k tomuto odlišení nedošlo a všechny postavy promlouvaly jazykem blízkým standardní japonštině, bylo by zapotřebí navíc popsat jejich povahové rysy. Avšak vloží-li jim autor do úst *jakuwarigo*, na první pohled poznáme některé jejich rysy, v některých případech i třeba zaměstnání⁵. Zároveň však vnímáme takovou promluvu jako nepřirozenou, jinými slovy nepoužívanou v reálném mluveném jazyce.

Jakuwarigo jsou prostředky, které v krásné literatuře a manze šetří čas i prostor a stojí proto za zkoumání.

2.1. *Džoseigo, danseigo, ródžingo*

Druhy *jakuwarigo*, které se nejčastěji vyskytují v literatuře, jsou *džoseigo*, *danseigo* a v o něco menší míře *ródžingo*.

Džoseigo je složenina dvou slov: *džosei* 女性, které znamená žena, a *go* 語: jazyk. Tedy ženský jazyk. Podobně *danseigo* je složeninou slov *dansei* 男性 (muž) a *go* 語 (jazyk) a termín *ródžingo* vznikl složením slov *ródžin* 老人 (starý člověk) a *go* 語 (jazyk). Tedy, ženský jazyk, mužský jazyk a jazyk starých lidí (převážně starších mužů). O *ródžingo* se občas mluví i jako o *hakasego* 博士語 (*hakase* 博士 - profesor, *go* 語 - jazyk), tedy jako o jazyce profesorů, protože jím jako první promluvila postava profesora Očanomizua v manze Tezuky Osamua a v mangách jím nejčastěji promlouvají profesori, avšak nejedná se výlučně o jazyk profesorů, proto bude tato práce i nadále používat termín *ródžingo*.

Kinsui (2007) uvádí následující příklady *jakuwarigo*.

⁵ Je např. časté, aby v literárním díle nadřizený zadával svým podřizeným práci pomocí koncovky “-tamae” -たまえ, což je ovšem jev, se kterým se v reálném rozhovoru s nadřizeným málokdy setkáme. Avšak, když postava, která se na krátký okamžik v příběhu objeví a hned zase zmizí, použije koncovku “-tamae”, čtenář ihned pozná, že se jedná o nadřizeného, a není tudíž nutné jeho pozici vztah k hlavní postavě vysvětlovat.

	standardní japonština	džoseigo	danseigo	ródžingo
japonsky	明日は私の誕生日だ。	明日はわたし/あたしの誕生日よ。	明日はぼく/おれの誕生日だよ。	
česká transkripce	Ašita wa wataši no tandžóbi da.	Ašita wa wataši/ ataši no tandžóbi jo.	Ašita wa boku/ore no tandžóbi da jo.	
česky	Zítřa mám narozeniny.	Zítřa mám narozeniny.	Zítřa mám narozeniny.	
japonsky	わたしが博士だ。 私は知らない。			わしが博士じゃ。 わしは知らん。
česká transkripce	Wataši ga hakase da. Wataši wa širanai.			Waši ga hakase dža. Waši wa širan.
česky	Jsem profesor. Nevím			Jsem profesor. Nevím.

Tabulka 1

Zatímco příklady *džoseigo* a *danseigo*, které jsou uvedené výše, v současné mluvené japonštině zaslechneme (v případě *džoseigo* méně často a spíše u starších žen), v reálném životě se jen zřídka kdy (jestli vůbec) setkáme se starým pánem či profesorem, který by takto mluvil. Proto se dá říci, že jsou *jakuwarigo* používána v literatuře do jisté míry stereotypní a je důležité při používání japonštiny rozlišovat, co je ještě přirozené pro mluvenou japonštinu a co již patří do smyšleného světa literatury.

2.1.a *Džoseigo*

Tento oddíl stručně představí vznik ženského jazyka *džoseigo*. Kinsui (2003) tvrdí, že rozdíl v mluvě mužů a žen nižších spodních společenských tříd v období Edo⁶ nebyl žádný, či jen velmi relativní. Oproti tomu v měšťanské třídě bylo zvykem poslat před svatbou svou dceru do samurajské rodiny, aby se naučila jejich zvykům a chování. Proto si mnoho žen přivyklo samurajské zdvořilé mluvě, která vlastně pocházela od dvorních dam z císařského dvora. Jinak řečeno se zdvořilá ženská mluva dvora rozšířila prostřednictvím samurajských rodů mezi měšťany. Tím se zrodila první ženská mluva, kterou používaly ženy v období Edo.

⁶ období japonských dějin od roku 1603 po rok 1868, kdy bylo hlavním městem Edo (dn. Tokio).

Ženská mluva, jak ji známe dnes, se začala objevovat mezi léty 1888-1908 v období Meidži⁷ na dívčích školách⁸ mezi mladými dívkami⁹ a vznikla zjednodušením ženské mluvy z předchozího období (došlo k omezení koncových partikulí, které lze navázat na partikuli “wa” a ke změně použití koncové partikule “jo”.¹⁰) Protože pro tuto mluvu byly typické slovní koncovky “-tejo”—てよ a “-dawa”—だわ bývá tato mluva také nazývána “tejodawa mluvou”. V dnešní době je ženská mluva hodnocena kladně pro svou zdvořilost, avšak když se začala objevovat, byla literáty, učiteli a médii odsuzovaná jako nehezká, nepěkně znějící až drsná. Její původ nacházeli v mluvě nižších vrstev centra Tokia (tzv. Jamanote), prohlašovalo se o ní, že je to řeč lidí nižšího postavení a laciných gejš, avšak přesto se rozšířila hlavně mezi mladé dívky soustředící se v dívčích školách.

V literatuře kolem roku 1910 lze najít postavu gejši, která hovoří “tejodawa mluvou”. Protože pravděpodobnost, že by gejša vystudovala dívčí školu, která byla privilegiem vyšších společenských vrstev, není příliš velká, dá se předpokládat, že se “tejodawa mluva” rozšířila i mezi ženy v nižších společenských vrstvách, tedy se stala skutečnou ženskou mluvou. Zároveň se dá předpokládat, že k rozšíření “tejodawa mluvy” do celého Japonska přispěly právě ženy, které dívčí školy vystudovaly a stěhovaly se do jiných oblastí Japonska.

Po druhé světové válce prodělalo Japonsko radikální společenskou změnu. Spolu s ní zmizel i koncept dívčích škol, jak byl do té doby znám, a zaváděla se i pro dívky akademická učiliště. Dívčí školy jsou v Japonsku zachovány dodnes, avšak jejich počet klesá. Po druhé světové válce byly totiž zakládány smíšené školy, kde se chlapi a dívky učili dohromady. Zároveň se školní docházka stala dostupnější i pro děti z chudších vrstev. S tímto jevem oslabuje postavení tzv. *odžósama* お嬢様 “dívek z dobrých rodin”, což zapříčiňuje změnu v ženské mluvě. Mizí z ní některé prvky jako “-tejo” a “-koto”—こと, které se v dnešní ženské

⁷ období japonských dějin od roku 1868 do roku 1912.

⁸ Mluvíme sice o dívčích školách, ale byly to školy zaměřené spíše na výchovu dobrých manželek než akademická učiliště.

⁹ V literatuře se poprvé objevuje v díle Ukigumo v promluvě Osei

¹⁰ Koncová partikule “jo” よ se v původní ženské mluvě z období Eda vázala pouze na koncový tvar sloves, nikoli na sponu “da, desu” だ、です. I v nově vzniklé ženské mluvě má koncová partikule “jo” tendenci být používána bez spony, avšak tento jev vznikl vypuštěním spony “da, desu”. V mužské verzi promluvy je proto možné vidět koncovou partikuli “jo” napojenou na sponu. Zároveň u koncové partikule “jo” došlo ke zvukové změně. Původně pouze klesavý přízvuk se v ženské mluvě rozšířil i o přízvuk stoupavý (v ženské mluvě se vyskytuje častěji).

mluvě již nevyskytují, a proto je možné tyto prvky nazvat *odžósama kotoba* お嬢様言葉, tedy “mluvou dívek z vyšších vrstev”. Avšak *odžósama kotoba* nezmizela úplně, lze ji najít právě v dívčích mangách a románech, .

Jak tedy vlastně dnešní ženská mluva *džoseigo* vypadá? Jak píše Macuoka Takaši a Takubo Jukinori: “Obecně je ženská mluva typická tím, že se vyhýbá finálním soudům, příkazům a nevnučuje ostatním své myšlení. Oproti tomu, mužská mluva obsahuje mnoho výrazů, zahrnující finální soud, rozkaz a prostředky pro zdůraznění a přesvědčování.” (Kinsui, 2003, str. 134) A dále tvrdí, že ženská mluva používá více prostředků zdvořilosti.

V Tabulce 2 můžeme nalézt příklady gramatických jevů, které se objevují v ženské mluvě.

gramatický jev	příklad (japonsky)	příklad (transkripce)	příklad (česky)	
Spona “da” だ	あなたは女 <u>だ</u> よ	Anata wa onna <u>da</u> jo	Jsi žena	Spona “da” v ženské mluvě mizí
rozšiřující partikule “noka, noda” のか・のだ	あなたもその本買った <u>の</u> ? これ、誰が書いた <u>の</u> ?	Anata mo sono hon katta <u>no</u> ? Kore, dare ga kaita <u>no</u> ?	Ty sis tu knihu koupil taky? Kdo psal tohle?	Spona “da” a tázací partikule “ka” か mizí, následují-li po rozšiřovací partikuli の “no”
rozkaz, zákaz, žádost	こっちへ来て <u>くだ</u> さる?	Kočči e kite <u>kudasaru</u> ?	Mohl bys přijít sem, prosím?	Vyhýbá se přímému rozkazu/zákazu/žádosti
tázací věta	ちょっと、その本取って <u>くだ</u> さらない?	Čotto, soko no hon totte <u>kudasaranai</u> ?	Mohl bys mi prosím podat tu knihu támhle?	změna na zdvořilou mluvu “keigo” 敬語
koncové partikule	困った <u>わ</u> 。変な人がいる <u>わ</u> 。	Komattawa. Hen na hito ga iru <u>wa</u> .	Co dělat? Je tam nějaký divný člověk.	koncová partikule “wa” わ je typická pro ženskou mluvu.
citoslovce (impulzivní)	あら、まあ	Ara, maa	Ach! Ale!	
osobní zájmeno já	あたし	ataši	já	

Tabulka 2¹¹

¹¹ Příklady v Tabulce 2 jsou převzaty z Kinsui, Satoši. *Váčaru nihongo: Jakuwarigo no nazo* 12

Z tabulky lze vyvozovat následující: Ženská mluva *džoseigo* se vyhýbá přímému rozkazu, zákazu, žádosti a otázce. Stejně tak zjemňuje oznamovací věty vypouštěním přísudkové spony “da” だ (a častým doplněním koncové partikule “jo” よ). Spona “da” je zachována pouze před koncovou partikulí “wa” わ, jak to gramaticky partikule vyžaduje. Koncová partikule “wa” je pro ženskou mluvu typická¹². Dalšími typickými prvky ženské mluvy jsou citoslovce zvolání “ara” あら a “maa” まあ a osobní zájmeno první osoby “ataši” あたし, které je v ženské mluvě používáno asi nejčastěji. (Dalším méně častým je “atai” あたい, které je používáno užší skupinou dívek).

Dalším typickým jevem (který není uvedený v tabulce) je pro *džoseigo* použití příčinné koncovky “desumono” (a její hovorovější podoby “damon”).

Ženská mluva *džoseigo* a její jemnost koresponduje se společenským očekáváním, že žena bude jemná a zdvořilá. V dívčích školách v období Meidži se dívky učily, jak být dobrými ženami a matkami, není tedy divu, že i jazyk, který vznikl, je z dnešního pohledu velice zdrženlivý. Proto je důležité zde zdůraznit, že v současné době se najde málo mladých dívek, které by takto soustavně skutečně hovořily. V současné době má hovorová japonština tendenci rozdíly mezi mužskou a ženskou mluvou stírat, což zřejmě souvisí s posilování pozice ženy, jakožto rovnocenné partnerky muže (v pracovním i sociálním významu) ve společnosti.

2.1.b *Danseigo*

Předchozí oddíl se krátce věnoval vzniku ženského jazyka *džoseigo*. V tomto oddíle bude stručně vysvětleno, jak vznikl mužský jazyk *danseigo*. Hned v úvodu je třeba říci, že zatímco ženský jazyk, který je popsán výše, se používá více v literární tvorbě než v reálném životě, s mužským jazykem se lze zcela přirozeně setkat i v mluvené japonštině.

Kinsui (2003) jako zdroj vzniku současné mužské mluvy uvádí způsob, jakým hovořili studenti *šosei*¹³ v období Meidži. Typické pro jejich mluvu bylo nadměrné a zbytečné používání anglicismů a zároveň častý výskyt sinojaponských složenin (např. pro oslovení

¹² Koncová partikule “wa” わ je sice typická pro ženskou mluvu, ale je třeba objasnit, že má dvě formy — jednu s klesavým přízvukem, druhou s přízvukem stoupavým. Pro ženskou mluvu je typická právě forma se stoupavým přízvukem. (Druhá forma je používána bez ohledu na pohlaví mluvčího.)

¹³ Nejednalo se úplně o studenty v dnešním slova smyslu. Většinou to byli mladí muži, kteří přišli do Tokia za studiem, bydleli u patrona, a zatímco mu pomáhali s pracemi kolem domu, chodili do školy (vysoké, soukromé, či přípravné) či si hledali zaměstnání.

“šokun” 諸君, jako pozdrav “šikkei” 失敬 apod.). Navíc, protože se do Tokia za studiem sjížděli mladíci z celého Japonska, v jejich mluvě docházelo k promíchání tokijského dialektu s dialekty z různých koutů země. A protože se tato vrstva mladíků později stala japonskou inteligencí, podíváme-li se na proslovy představitelů Japonska z období Meidži, můžeme si v nich povšimnout prvků pocházejících z dialektů, či způsobům, jakými hovořili samurajové v období Edo (např. koncovka přítomného času sloves “-oru” おる, “-teoru” てる aj.). Kromě znaků odpovídajících západojaponskému nářečí (koncovky přítomného času sloves “-čoru” ちよる, “-oru” おる), můžeme v mluvě studentů *šosei* najít následující společné prvky: jako osobní zájmeno “já” jsou často používána zájmena “boku” a “wagahai” 吾輩; pro oslovení používají buď zájmena “kimi” きみ, nebo jméno osoby se suffixem “-kun”; jako rozkazovací způsob používali koncovku “-tamae” たまえ, “-beši” べし; místo běžného pozdravu používali slovo “šikkei” (původně se používalo jako omluva); časté užívání sinojaponských složenin a slov přejatých z cizích jazyků.

Kinsui (2003) dále píše, že současná standardní japonština jako osobní zájmeno “já” používá zájmena “boku” ぼく, “ore” おれ, “wataši” わたし, “watakuši” わたくし. “Ataši” a “atakuši” あたくし jsou bližší ženské japonštině a “oira” おいら, “ašši” あっし, “waši” わし jsou již hodnoceny jako zájmena se silnou *jakuwarigo* hodnotou (tedy hodnotou, která konkrétním způsobem charakterizuje osobu, na niž odkazuje) a nedají se nazvat standardní japonštinou. Z prvních čtyř jsou “wataši” a “watakuši” zájmena, která nerozlišují rod a proto se dají považovat za neutrální. Oproti tomu zájmena “boku” a “ore” jsou zájmena úžeji svázána s mluvčím a vykreslují povahu člověka, který je používá.

Před druhou světovou válkou bylo běžné, že ten, kdo používal zájmeno “boku” spolu s ním používal i mluvu učenců *šosei*, tedy používal koncovky “-tamae” a pozdrav “šikkei”. Jinak řečeno, uživatel “boku” byl většinou “mladý učenec”, plný snů o uplatnění se ve společnosti, ale nebyl to žádný slaboch. V předválečných dílech pro chlapce, ať už v románech nebo manze, většina hrdinů používala právě zájmeno “boku”. Tento typ hrdiny lze v dílech nalézt ještě několik let po válce¹⁴, avšak postupně byl nahrazen hlavním hrdinou, který byl

¹⁴ Můžeme ho spatřit např. v manze Tezuky Osamua *Tecuwana Atomu*, která vycházela v letech 1952-1968

bojovného ducha, byl živý a mnohdy až divoký. Se změnou hrdiny se změnilo i osobní zájmeno, které používal, a tím se stalo zájmeno “ore”.

Kinsui (2003) v rámci své studie provedl pomocí ankety průzkum na univerzitě ve městě Nišinomija v prefektuře Hjógo, aby zjistil, jakým způsobem studenti v každodenním životě používají osobní zájmena. Těch, kteří před rodinou, přáteli, či blízkými známými používají zájmeno “boku”, a těch, kteří používají zájmeno “ore”, byl zhruba stejný počet. Avšak mezi dotázanými nebyl nikdo, kdo by před profesorem na univerzitě používal zájmeno “ore”. Většina odpověděla, že používá zájmeno “boku”, bylo i několik takových, kteří používají zájmeno “wataši”. Oproti tomu při pracovním či jiném pohovoru těch, kteří používají zájmeno “wataši”, bylo více, než takových, používajících zájmeno “boku”. Mezi dotázanými byli i tací, kteří při pohovorech používají zdvořilejší zájmeno “watakuši”. Dále mnoho z dotázaných odpovědělo, že jako děti používali zájmeno “boku”, ale postupně začali používat osobní zájmeno “ore” (většinou v rozmezí dvanáctého až patnáctého roku života). Ve stejném průzkumu většina dotázaných dívek odpověděla, že upřednostňují muže, kteří používají zájmeno “ore”, před těmi, kteří o sobě mluví s použitím zájmena “boku”. Jako důvod uvedly, že muži používající zájmeno “boku” působí nedospělým a slabým dojmem, zatímco muži, kteří používají zájmeno “ore” působí mužněji.

Podívejme se, jak dnes vypadá mužská mluva *danseigo*.

gramatický jev	příklad (japonsky)	příklad (transkripce)	příklad (česky)
přísudková spona “da” だ	君は女だ (よ・よね)	Kimi wa onna <u>da</u> . (jo, jone)	Jsi žena.
rozšiřující partikule “noka, noda” のか・の だ	君もその本買ったの か。 これ、誰が書いたんだ _(い)。	Kimi mo sono hon kattan <u>oka</u> . Kore, dare ga kaitanda (i)	Ty sis tu knihu koupil taky? Kdo psal tohle?
slovníkový tvar + “jo”よ	これ、ちょっと辛い よ。	Kore, čotto curai <u>jo</u> .	Je to trochu drsný.
rozkaz, zákaz, žádost	こっちへ来い。 そんなことするな。 こっちへ来てくれ。 こっちへ来てもらいた い。	Kočči e <u>koi</u> . Sonna koto suruna. Kočči e <u>kitekure</u> . Kočči e <u>kitemoraitai</u> .	Pojď sem. Nedělej to. Pojď sem, prosím. Chtěl bych, abys sem přišel.

tázací věta	君、明日のパーティー出席するか。 これは、君の <u>かい</u> 。 ちょっと、そこの本取って <u>くれないか</u> 。	Kimi, ašita no páti šusseki suru <u>ka</u> . Kore wa, kimi no <u>kai</u> . Čotto, soko no hon tottekurenai <u>ka</u> .	Půjdeš na zítřejší party? Tohle je tvoje? Mohl bys mi podat tu knihu támhle?
koncové partikule	こんな調子では、試験に落ちる <u>ぞ</u> 。 おれは待ってる <u>ぜ</u> 。	Sonna čóši dewa, šiken ni očiru <u>zo</u> . Ore wa matteru <u>ze</u> .	Jestli to tak půjde dál, neprojdeš u zkoušek. Já na tebe počkám.
citoslovce (impulzivní)	おい、こら	oi, kora	hej!, hej!
osobní zájmena	おれ、ぼく、おいら、わし；きみ、おまえ	ore, boku, oira, waši; kimi, omae	(ore, boku, oira, waši = já); (kimi, omae = ty)

Tabulka 3¹⁵

Z Tabulky 3 vyplývá následující. Mužská mluva *danseigo* se nijak nebrání přímému příkazu, ani nedochází k eliminaci přísudkové spony “da”. Oproti ženské mluvě *džoseigo* nemá tendenci se uchylovat ke zdvořilosti *keigo* v otázkách a žádostech. Velice charakteristickými koncovými partikulami jsou partikule *ぞ* “zo” a *ぜ* “ze”, neméně častá je partikule “jo”, která je ovšem již součástí standardní japonštiny, proto ji nelze považovat za charakteristickou pro mužskou mluvu. Zatímco v Tabulce 2 jsme mohli vidět, že ženská mluva má poměrně omezenou možnost při výběru osobních zájmen, mužská mluva o ně nemá nouzi. O “ore” a “boku” jsme se již zmínili výše. “Oira” おいら je osobní zájmeno ve významu “já” používané podobnou skupinou mluvčích jako ta, která používá zájmeno “ore”. “...avšak oproti “ore” vyjadřuje určitou dětinskost, případně určitou špatnost.” (Kinsui, 2014. str. 35). O “waši” se již krátce zmiňovala předmluva ke kapitole o *jakuwarigo* a bude se mu věnovat následující oddíl, proto zde uvedu pouze to, že se jedná o zájmeno vyhrazené profesorům či starým mužům.

Jak lze vidět mužská mluva *danseigo* má větší množství variací než ženská mluva. Za důvod lze považovat fakt, že narozdíl od ženské mluvy je mužská používána nejen v literární tvorbě ale i při běžné konverzaci.

2.1.c Ródžingo

Zatímco ženská mluva *džoseigo* a mužská mluva *danseigo*, o kterých se pojednávalo v předchozích dvou oddílech, jsou mluvy, kterými se do určité míry skutečně mluvilo (v

¹⁵Příklady v Tabulce 3 jsou převzaty z Kinsui, Satoši. *Váčaru nihongo: Jakuwarigo no nazo*

případě *danseigo* se jí hovoří dodnes), *ródžingo* vznikla jako čistě literární mluva, a ač můžeme její určité prvky v mluvené japonštině starších lidí nalézt, lze říci, že literární mluvou i zůstala.

Nejprve se podívejme, jak vlastně mluva starců *ródžingo* vznikla. Jak píše Kinsui (2003), za jejími kořeny musíme do Eda na přelomu druhé poloviny 18. a začátku 19. století. V té době i mezi obyvateli Eda mnoho starších lidí mluvilo kansaiským dialektem oblasti kolem Kjóta a Ósaky. Obzvláště lékaři či učenci byli velmi konzervativní ve své mluvě a zachovávali si svůj dialekt. Tato situace byla vykreslena v divadelních hrách *kabuki* 歌舞伎 a populární literatuře *gesaku* 戯作. Avšak postupně přibývalo lidí mluvících edským dialektem, a po začátku období Meidži byla na základě edského dialektu vytvořena standardní japonština *hjódzungo*. Nicméně v literatuře a divadelních hrách i nadále starý člověk hovoří kansaiským nářečím. K zachování a vývoji mluvy starců *ródžingo* přispěl značnou mírou i vznik nových médií. V Ósace vycházela série knih “Tacukawa Bunko”, která zachycovala tradiční umění vyprávění *rakugo* 落語 a *kódan* 講談. Na její tradici navázal chlapecký časopis “Šónen kurabu”, v němž se mluva starců *ródžingo* setkala s novým typem postav, tedy profesory (viz podkapitola 2.1) a pronikla tak do světa mangy. Fakt, že se mluva starců *ródžingo* uchytla v literatuře určené hlavně dětem (jako třeba chlapecké romány, či chlapecká *šónen manga*) hraje podstatnou roli, protože literární stereotypy, jakými například *jakuwarigo* jsou, proniknou v mládí do podvědomí a v podvědomí zůstanou i v dospělosti. Chlapec, který vyrostl a stal se spisovatelem pro další generace, vnese do svého díla stejné literární stereotypy, kterými byl sám ovlivněn.

V následující tabulce nalezneme příklady mluvy starců *ródžingo*.

	oznamovací věta	zápor	sloveso lidské existence	průběh, stav
mluva starců <i>ródžingo</i>	親代わりじゃ	知らん 知らぬ	おる	知っておる 知っとる
mluva starců <i>ródžingo</i> (transkripce)	Ojagawari dža	Širan Širanu	Oru	Šitteoru Šittoru
standardní japonština	親代わりだ	知らない	いる	知っている 知ってる

standardní japonština (transkripce)	Ojagawai da	Širanai	Iru	Šitteiru Šitteru
kansaiský dialekt	雨じゃ 雨や	知らん 知らへん	おる	降っておる 降っとる 降りよる
kansaiský dialekt (transkripce)	Ame dža Ame ja	Širan Širahen	Oru	Šitteoru Šittoru Širijoru

Tabulka 4¹⁶

Z tabulky můžeme odvodit následující: přísudková spona “da” odpovídá v *ródžingo* “dža” じゃ, záporná koncovka ze standardní japonštiny “-nai” ない potom koncovce “-n” ん, případně staré verzi zápornky “-nu” ぬ. Sloveso “být”¹⁷ pro životný podmět na sebe bere jiný tvar než ve standardní japonštině a totéž platí pro tvary pomocných sloves průběhu a stavu (protože tvary průběhového času a stavu vznikají připojením pomocného slovesa “být” k -te tvaru významového slovesa).

Druhý závěr, který můžeme vyvodit z tabulky, je ten, že tvary mluvy starců *ródžingo* jsou shodné s některými tvary západního, kansaiského dialektu¹⁸.

Dalšími typickými rysy *ródžingo* jsou použití zájmena “waši”, “wagahai”, “wataši”, “watakuši” jako osobního zájmena “já”. Obzvláště “waši” a “wagahai” je velice typické pro profesory. Naopak zájmena “boku” a “ore” nejsou příliš používána. Koncové partikule, které můžeme najít na konci věty, jsou v případě mluvy starců *ródžingo* “wai” わい a “nó” のう.

Za zmínku ovšem stojí, že například postava profesora Očanomizu v manze “Tecuwan Atomu”, o které jsme se již několikrát zmiňovali, nemluví mluvou starců *ródžingo* pořad. *Ródžingo* je v podstatě používáno v situacích, kdy je třeba zdůraznit to, že konkrétní postava je profesorem. Zároveň je třeba zmínit, že ne každý profesor používá *ródžingo*, důležitým faktorem pro to, aby jím profesor hovořil, je jeho věk. A ne každý stařec, který hovoří *ródžingo*, je profesorem. Proto lze mluvu profesorů *hakasego* (viz Podkapitola 2.1) považovat

¹⁶ Příklady v Tabulce 4 jsou přejaty z Kinsui, Satoši. *Váčaru nihongo: Jakuwarigo no nazo*

¹⁷ Japonština rozlišuje mezi živým a neživým podmětem. Pro neživý podmět používá sloveso “aru” ある, pro živý “iru” いる (tvary slovesa “být” se v dialektech japonštiny mohou lišit)

¹⁸ Změna spony na “dža”, záporné koncovky na “-n”, “-nu” a koncovky průběhu “-tteoru” a “-ttoru”. Ostatní tvary kansaiského dialektu v *ródžingo* nenajdeme.

za jistý podtyp *ródžingo*. Podstatné ovšem je, že podmínkou pro to, aby starý muž mluvil *ródžingo*, není jenom to, že je starý. Podíváme-li se podrobněji na postavy, které mluvou starců hovoří, zjistíme, že se jedná o postavy, které jsou buď moudré, mocné a radí hlavnímu hrdinovi, nebo jsou to naopak postavy hlavnímu hrdinovi škodící. Případně jde o postavy senilní a slabé, jejichž vlastnosti (stáří, senilita, slabost) mají pro děj nějaký konkrétní význam.

Na závěr je třeba ještě jednou zdůraznit, že mluva starců *ródžingo* je čistě literární mluvou a v reálném světě bychom složitě hledali starého muže, který jí opravdu mluví. Protože "... to, že někdo jen proto, že zestárnul, tak i když dosud mluvil normálně, postupně (nebo dokonce zničehonic) začne používat mluvu starců *ródžingo*, je absurdní." (Kinsui, 2003. str. 11)

3. *Jakuwarigo v manze*

Analýza předkládané práce se pro nedostatek prostoru zaměřuje na dívčí postavy *šódžo* a *šónen mang*. V jejich promluvě se bude zaměřovat hlavně na sledování osobních zájmen, přísudkové spony, koncových partikulí, stahování slov (tvary sloves: “nakereba naranai” se například dají zkrátit na “nakja” apod.). Analýza samozřejmě bude rozlišovat na situace formální (rozhovor s učiteli, staršími lidmi [rodiči], apod.) a situace neformální (rozhovory s přáteli, vrstevníky atd).

Zároveň je zde třeba určit si kritéria pro hodnocení “*jakuwarigo* hodnoty”. Kinsui (2003) uvádí následující příklady pro určování *jakuwarigo* hodnot. Psaná forma japonštiny se za každé okolnosti snaží být nestranná, proto ji hodnotí jako hodnotu 0. Například souvětí:

その日は大変よいお天気であった。しかし天気予報によれば、翌日は雨が降る可能性があるらしい。

:Ten den ADV opravdu ADV krásný ATR počasí SUB-COP-PST. Podle předpověď počasí , druhý den ADV déšť DC-SUB pršet DC-PRE-NPS šance SUB je PRE-NPS-QUO

[Toho dne bylo opravdu krásné počasí. Ale podle předpovědi počasí byla šance, že bude druhý den pršet.]

Příklad 1

Podíváme-li se na toto souvětí, nelze si udělat žádnou představu o tom, kdo ho napsal, kolik mu bylo, dokonce ani, zda to byl muž nebo žena. Proto má toto souvětí *jakuwarigo* hodnotu 0.

Vezměme si další příklad:

A 「今日は大変いいお天気だね」

:Dnes ADV opravdu ADV hezký ATR počasí SUB-, COP-NPS že FPN QUE:

[A: Dnes je opravdu hezky, že?]

B 「ええ、本当。でも天気予報は、明日は雨だろうと言っていたわ」

:B Ano HML pravda SUB, COPO NPS. Ale předpověď počasí SUB zítra DC-ADV déšť DC-SUB, COP -POS-NPS-QUO říct SUB-NPS-IPF, FNJ

[B :To ano. Ale podle předpovědi počasí bude zítra pršet.]

Příklad 2

Z konverzace výše můžeme usoudit, že mluvčí A je muž (nevypuštěná přísudková spona “da”) a mluvčí B je žena (mizí přísudková spona “da” v první větě, typická koncová partikule “wa” ve větě druhé.) Proto můžeme tuto výpověď ohodnotit *jakuwarigo* hodnotou 1.

Podle Kinsuie (2003) by mezi prvním a druhým příkladem byla ještě připravená formální řeč, která by měla *jakuwarigo* hodnotu 0.5, protože sice do jisté míry zobrazí osobní rysy

mluvčího, ale proto, že jde o proslov formální povahy, snaží se zároveň povahové rysy potlačovat.

Následující příklad je úryvek z připravené prezentace.

調査方法について説明させてください。

:Způsob zkoumání OBJ vysvětlit PRE-NPS-POL.

[Nechte mě prosím vysvětlit způsob zkoumání.]

Příklad 3

Mluvčí se staví do určité pozice vůči posluchači (použití zdvořilostní fráze “sasete kudasai”), proto nelze promluvu považovat za úplně neutrální.

Nyní si vezměme následující dva příklady:

「まったくじゃ。しかし天気予報は、明日は雨かもしれんと言っておったぞ」

:Pravda SUB, COPY-NPS. Ale předpověď počasí SUB zítra DC-ADV déšť DC-SUB, být DC-PREY-POS-NPS-QUO říct SUB-PST-IPF, FPD:

Příklad 4

「んだんだ。だけんど、天気予報は、明日あ雨さ降るかもしんねえって言ったべ」

:DIA. Ale DIA, předpověď počasí SUB zítra DC-ADV-DIA déšť DC-SUB-DIA padat DC-PRE-POS-NPS-QUO-DIA říct PRE-PST-IPF, FP-DIA

Příklad 5

(příklad 4 i 5 mají stejný význam jako promluva B v Příkladu 2.)

Podíváme-li se na tyto dva příklady, víme, že příklad 1 pronesl starý muž/profesor (přísudková spona “da” se mění na “dža”, záporná koncovka “-nai” v “kamoširenai” se mění na “-n”, modalitní “-eita” v “itteita” se mění na “-otta”), zatímco příklad 2 pronesl vesničan — použití dialektu. Takovéto výroky hodnotí Kinsui jako výroky s “vysokou hodnotou jakuwarigo”, a dále uvádí, že záleží na člověku, zda je bude hodnotit jako s *jakuwarigo* hodnotou 5 nebo 10.

Tato práce se bude zabývat pouze promluvy ženských postav, proto byla pro hodnocení vytvořena následující stupnice:

jakuwarigo hodnota	typ promluvy	popis
0	promluva bez atributů <i>jakuwarigo</i>	promluva bez konkrétních atributů <i>jakuwarigo</i> , avšak hovorová mluva - stahování slov apod.
1	promluva neodpovídající definici <i>džoseigo</i> , ale obsahující některé její atributy	stažená verze slovesa, zachovalá přísudková spona, osobní zájmeno nebo koncová partikule odpovídající <i>džoseigo</i> , případně volba slova prozrazující ženskou mluvčí (oslovení <i>oniičan</i> , <i>anata</i> , nepřímý rozkazovací způsob)
2	promluva odpovídající definici <i>džoseigo</i>	osobní zájmeno, vypuštěná spona, koncové partikule
3	promluva obsahující platné atributy jiného typu <i>jakuwarigo</i> než <i>džoseigo</i>	mluva netypická pro ženské postavy

Tabulka 5

Pro každou postavu byl vytvořen korpus, ze kterého bylo při analýze čerpáno. V případě *šódžo mangy* obsahuje korpus dvacet příkladů promluvy dané postavy v různých situacích (promluva s osobou stejně starou stejného pohlaví, s vrstevníkem opačného pohlaví, s osobou věkově starší). Počet příkladů se liší podle toho, v jakých situacích byla daná postava v manze vykreslena (jsou případy, kdy daná postava není vykreslena při jiných než neformálních promluvách). V případě *šónen mangy* se počet příkladů liší pro každou postavu (dívčí postavy v *šónen manze* hrají vedlejší roli, proto často nebylo možné načerpat stejné množství příkladů jako u *šódžo mangy*. Zároveň jsou ženské postavy nejčastěji vyobrazeny v interakci s hlavním hrdinou, proto není možné analyzovat jejich jazyk s ohledem na situace, ve kterých promluvy pronášely.)

Každému příkladu byla přidělena *jakuwarigo* hodnota podle výše uvedených kritérií. Nejvíce se analýza zaměřovala na používaná osobní zájmena “já”, vypouštění spony “da, desu” a používání koncových partikul typických pro ženskou mluvu. Dále bylo při analýze zohledňováno oslovení druhé osoby, stahování slov, používání nepřímého rozkazu (místo přímého rozkazu “*watase*” 渡せ používání přechodníkového tvaru “*watašite*” 渡して).

Při analýze byly sledovány nejen konkrétní projevy *jakuwarigo* (osobní zájmena, koncové partikule apod.), ale i to, zda postava mění svůj projev podle situace, v níž se nachází (podle partnera v rozhovoru).

3.1 *Jakuwarigo* a *šódžo manga*

V této práci budou analyzovány tři mangy ze žánru *šódžo manga*, tedy dívčí mangy. Za sedmdesátá léta je to “*Banana bureddo no pudingu*” Óšimy Jumiko, za léta devadesátá je to

“*Mamarédo bói*” Jošizumi Wataru a za současné období je to dílo “*Paradise Kiss*” Jazawy Ai. Všechny tři mangy spadají do podžánru “milostné školní příběhy”, který je v *šódžo manze* poměrně častý. Tato tři díla byla vybrána proto, že se jedná o významná díla svého období a všechna tři díla obsahují podobné typy postav.

3.1.a *Óšima Jumiko: “Banana bureddo no pudingu” (『バナナブレッドのプディング』)*

V díle “Banana bureddo no pudingu” jsou pro analýzu podstatné dvě dívčí postavy, Miura Ira a Očaja Saeko.

První z nich je hlavní hrdinka Miura Ira. Ira je emocionálně nestabilní, a proto ji chtějí rodiče po svatbě její starší sestry poslat na léčení. Aby se mu vyhnula, vymyslí Ira plán, který spočívá ve svatbě s homosexuálním mužem. Svatba mu podle ní poslouží jako zástěrka společnosti a bude se moci dále scházet se svým partnerem. Její dětské chování ostře koresponduje se způsobem, jakým mluví.

Mluva, kterou Ira hovoří, obsahuje výrazné prvky ženské mluvy *džoseigo*. Jako osobní zájmeno “já” nejčastěji používá “wataši”, zároveň vypouští přísudkovou sponu “da” a často používá koncovou partikuli “wa”. Lze tedy říci, že její mluva odpovídá definici ženské mluvy *džoseigo* z předchozích oddílů. Při oslovení používá jméno a sufix “-čan” v případě promluvy s kamarádkou, či název profese (v rozhovoru s profesorem). V případě Očaji Tógeho, který se stane jejím naoko manželem, používá zájmeno “anata” (i před svatbou). Velmi výrazný je rozdíl v mluvě, když mluví se svými vrstevníky a když hovoří s profesorem (jak se ukáže později, tento jev má tendenci v manze do jisté míry mizet).

Průměrná *jakuwarigo* hodnota Iriny promluvy je 1.54, lze tedy odvozovat, že se její mluva drží v hodnotách ženské mluvy *džoseigo* až neutrální mluvy. Neutrální mluvu (tedy promluvu s *jakuwarigo* hodnotou 0) používá hlavně v rozhovorech se svou přítelkyní Saeko.

V následující tabulce (Tabulka 6) jsou uvedena osobní zájmena, koncové partikule a další atributy určující hodnotu Iriny mluvy a frekventovanost jejich použití.

jev	počet použití
zájmeno “wataši”	22
zájmeno “watakuši”	1
nevyjádřené zájmeno “já”	14
koncová partikule “jo”	12
koncová partikule “kašira”	1
koncová partikule “ne”	2
koncová partikule “wa”	16
nepřímý rozkaz	2
stahování slov	2
vypouštění spony “da, desu”	5
příčinná koncovka “desumono, damon”	1
oslovení “anata”	8

Tabulka 6

Z Tabulky 5 je patrné, že Ira nejčastěji používá zájmeno “wataši”, avšak rozdíl mezi případy, kdy zájmeno nevyjadřuje, není až tak markantní. Zároveň je patrné, že jak bylo uvedeno výše, je pro její mluvu typická koncová partikule “wa” (samostatně i spolu s jinou partikulí např. “wane”), avšak rovněž je patrné, že Ira velmi často používá koncovou partikuli “jo”.

Nejlépe lze Irinu mluvu ilustrovat na konkrétních příkladech. V neformální promluvě se Saeko je možné sledovat, jak promluvu typickou pro ženskou mluvu *džoseigo* (hodnota 2), tak mluvu, která je neutrální (hodnota 0) a dokonce i promluvu s *jakuwarigo* hodnotou 3, tedy mluvu zcela netypickou pro mladou osobu.

「ボーイフレンドなんていないわ...わたしそれどころじゃないっていったでし
しょ？姉が結婚したら、わたし...」¹⁹ (str. 11)

:Přítel OBJ potřebovat PRE-NPS-NEG, FPJ . Já SUB-PROY to DC-SUB teď ADV
problém DC-PRE, DC-COP-NPS-NEG říct PRE-PST, COP-QUE . Sestra DC-SUB vdát se
DC-PRE-IMP, já SUB-PROY

[Žádného přítele nepotřebuji... Říkala jsem, že to teď není problém, ne? Jakmile se sestra
vdá,...]

¹⁹ Původní text, z něhož je citováno neobsahuje téměř žádná interpunkční znaménka. Pro snazší orientaci v příkladech jsou v práci znaménka doplněna.

Tento výrok lze považovat za promluvu s *jakuwarigo* hodnotou 2, protože splňuje kritéria *džoseigo* (koncová partikule “wa”, jako zájmeno “já” je použito zájmeno “wataši”, které je v neformálně mluvě častěji využíváno mluvčím ženského pohlaví.).

「だって、お化粧なんて人に見せるもんじゃないのに。」 (str. 87)

:Přece make-up SUB člověk COM ukázat PRE-NPS věc PRE, COM-NPS-NEG, FPN, FPN:

[Make-up přece není něco, co bys předváděla ostatním.]

Příklad 7

Druhý příklad neobsahuje jediné kritérium *džoseigo* (dokonce dochází ke stažení podstatného jména “mono” na “mon”, což je typičtější pro mužskou promluvu), proto je mu přiřazena *jakuwarigo* hodnota 0.

「こんにちは、御茶屋さえ子くん。」 (str. 156)

:Dobry ATR den SUB, (jméno) SALY:

[Dobry den, slečno Očajo Saeko.]

Příklad 8

Sufix “-kun” bývá častěji používán pro oslovení osoby mužského pohlaví, nicméně jsou situace, kdy je sufix “-kun” použit pro oslovení osoby pohlaví ženského. A to v případě oslovení podřízené jejím nadřízeným (případně oslovení studentky profesorem). Proto by se tento výrok dal očekávat spíše od profesora Niigaty než od Iry, která je nejen stejně stará jako Saeko, ale navíc jsou kamarádky. Protože tento výrok neodpovídá charakteristice postavy (studentka střední školy z lepší rodiny), je mu přiřazena *jakuwarigo* hodnota 3. Ira tento výrok používá v době, kdy žije s profesorem Niigatou a napodobuje jeho mluvu (staví se do stejné pozice jako on vůči svým studentům).

V rozmluvách s Očajou Tógem, který se na krátký čas stal jejím manželem, se Ira mnohem více přidržuje ženské mluvy.

「そうだわ。これは近いうちになおるわ。もちろん、わたしはものかげから見てるわ。あなたがどうしてもだめなら合図して、わたしをよんでちょうだい。」 (str. 57)

:Pravda SUB, COP-NPS, FPJ. Tohle SUB brzy ADV vyléčí se PRE-NPS, FPJ. Samozřejmě, já SUB-PROY, stín ADV dívat se PRE-NPS, FPJ. Ty DC-SUB-PROY přece jen DC-ADV moci DC-PRE-NPS-CON, naznačit PRE-NPS-IMPI. Já OBJ-PROY zavolat prosím PRE-IMPI-HML:

[To je pravda. Z tohohle se brzy vyléčíš. Samozřejmě tě budu nenápadně podporovat. Kdybys byl v úzkých, stačí naznačit a přivolat mě.]

Příklad 9

Použití koncové partikule “wa”, zájmena “wataši” a zdvořilého “čó dai” z této promluvy činí skvělý příklad ženské mluvy *džoseigo* (a promluvu s *jakuwarigo* hodnotou 2).

Stejně jako při rozmluvě s Tógem, se i při rozhovorech s profesorem Niigatou Ira udržuje v rovině ženské mluvy, jen o něco zdvořilejší.

「みんなはそうでないんですわ。教授もそうでいらっしやらないでしょう。結局それはわたしの気のせいだということになるんです。話してもむだですわ」 (str. 131)

:Všichni SUB tak PRE-NPS, COP-NPS-NEG, FPJ. Profesor SUB tak PRE-NPS, COP-NPS-NEG-HON, COP-QUE. Nakonec, to SUB já ATR-PROY představivost PRE-NPS, COP-NPS-HML, COP-NPS. Mluvit DC-SUB-NPS cena PRE-NPS, COP-NSP, FPJ..

[Neplatí to pro všechny. Vám se to například nestává, že profesore? Nakonec, je to jen moje představivost. Nemá cenu o tom mluvit.]

Příklad 10

Je možné říci, že Miura Ira používá ženskou mluvu *džoseigo* v každodenním hovoru a pouze v případech, kdy je s někým sobě blízkým a kdo ji neznervózňuje, uchyluje se k neutrálnější mluvě.

Druhou postavou, která je v manze “*Banana bureddo no pudingu*” předmětem analýzy, je Očaja Saeko. Saeko je veselá dívka, která je manažerkou fotbalového klubu, který trénuje její bratr Tóge. S Irou jsou kamarádky již od dětství. Má mnoho přátel mezi chlapci ve škole a dobře vychází se svým bratrem.

Její aktivní povaha a přátelé, kterými se obklopuje, se odráží i na její mluvě. Oproti Iře, která spíše inklinuje k ženské mluvě, se mluva Saeko na první pohled zdá být neutrální. Avšak protože i v případech, kdy nepoužívá jevy typické pro ženskou mluvu, to, že svého bratra oslovuje jako “oniičan” (význam je “starší brácha”), nebo o něm tak mluví, prozrazuje, že mluvčí je dívka. Takovou promluvu nelze považovat za neutrální a bude jí přidělena *jakuwarigo* hodnota 1. Průměrná *jakuwarigo* hodnota jejích výroků je 1.18. V rozmluvě s opačným pohlavím má stejnou tendenci jako Ira, tedy držet se ženské mluvy *džoseigo*. V promluvách s Irou je více neutrální. I v Saečině mluvě se často vyskytuje koncové partikule “wa” a “jo”, osobní zájmeno “wataši” a jev vypouštění přísudkové spony “da, desu”. K

oslovení používá jméno osoby se sponou “-čan” (Iračan”). Narozdíl od Iry často stahuje slova (“sore wa” stahuje na “sorja”, “dža nai” na “džan” apod.)

V Tabulce 7 jsou zobrazena osobní zájmena, koncové partikule a další jevy, které se v Saečině mluvě vyskytují.

jev	počet použití
zájmeno “wataši”	10
nevyjádřené zájmeno “já”	32
koncová partikule “jo”	13
koncová partikule “kašira”	1
koncová partikule “ne”	8
koncová partikule “wa”	13
koncová partikule “sa”	3
stahování slov	8
nepřímý rozkaz	2
vypouštění spony “da, desu”	6
oslovení “oniičan”	7

Tabulka 7

Saeko používá výhradně zájmeno “wataši”. Zároveň je patrné, že zájmeno “já” používá velmi zřídka. Dále můžeme vidět, že Saeko nejvíce používá koncové partikule “jo” a “wa”. Avšak oproti Iře vzrostla frekvence používání partikule “ne” a přibyla nová partikule “sa”. Tento jev koresponduje se Saečinou otevřenou povahou, protože obě partikule slouží k vyjádření vlastního názoru (partikule “ne” se používá v případech, kdy mluvčí od partnera v rozhovoru vyžaduje potvrzení svého sdělení, partikule “sa” v případech, kdy mluvčí sděluje informaci, kterou považuje za samozřejmou a kterou by podle něj měl příjemce promluvy znát).

Očaja Saeko je zobrazena převážně v neformálních situacích.

「衣良！！もういいわ！もういいわ！なつかしいわねえ！！わたしよ。わたし御茶屋さえ子。」 (str. 8)

:(jméno) SALN Už ADV dobrý PRE-NPS, COPO-NPS, FNJ. Už ADV dobrý PRE-NPS, COPO-NPS, FNJ. Nostalgické PRE-NPS, FPJ, FPJ-QUE Já PRE-PROY-NPS, COPO-PFJ. Já PRE-PROY-NPS, (jméno) COM, COPO-NPS.:

[Iro! To stačí! To stačí! To je let, co? To jsem já. Očaja Saeko.]

Na uvedeném příkladě lze vypožorovat prvky ženské mluvy jako koncové partikule “wa” (a její složenou verzi “wané”), a “jo”, zájmeno “wataši” a vypuštění přísudkové spony “da, desu” ve větě “Wataši jo”. Proto má promluva *jakuwarigo* hodnotu 2.

Zároveň ale v rozmluvě s Irou má tendenci se uchýlovat i k neutrální mluvě, jak je patrné z následujících dvou příkladu.

「人に見せるもんじゃん。」 (str. 87)

:Člověk COM ukázat PRE-NPS věc SUB, COP-NPS-NEG.:

[Je přece k předvádění se ostatním.]

Příklad 12

「ヌードを見せたんじゃないんだからさあ。」 (str. 88)

:Nahota OBJ ukázat PRE-PST-NEG-COP-NPS-CAU-FPN:

[Není to jako by ses tu producírovala nahá.]

Příklad 13

V prvním příkladě dochází dokonce ke dvěma stažením (podstatného jména “mono” na “mon” a záporné spony “džanai” na “džan”). V druhém příkladě dochází ke stažení rozšiřovací partikule “no” na “n”. Těmto promluvám je přidělena *jakuwarigo* hodnota 0.

A stejně tak příklady rozhovoru s opačným pohlavím znázorňují obě mluvy, ke kterým se Saeko uchyluje.

「おにいちゃん、衣良ちゃんがけげんそうに見てるわよ。恋人らしくないからじゃない？」 (str. 52)

:(Oslovení) SALY (jméno) SUB podezřívavě ADV dívat se PRE-NPS-IPF, FPJ-FPN. Milenecký ATR-NEG, CAU, COP-NPS-NEG.:

[Brácho, Ira tě sleduje dost podezřívavě. Není to proto, že se nechováš jako jeho mileneček?]

Příklad 14

V této ukázce jsou jasné prvky *džoseigo*: partikule “wa” a “jo” (složené do jedné koncové partikule). Zároveň použití oslovení “oniičan” je typické pro mladší sestry, tedy osoby ženského pohlaví, proto má promluva *jakuwarigo* hodnotu 2.

Oproti tomu výpověď, která by se dala považovat za neutrální, ale není jí právě kvůli tomuto oslovení, vypadá následovně:

「おにいちゃんと一心同体をめざす？そりゃ、おにいちゃんは好きだけど...」

(str. 178)

:(oslovení) SALY sjednocení OBJ snažit se PRE-NPS. No, (oslovení) OBJ-SALY, mít rád PRE-NPS, COP-NPS-AVZ:

[Že se snažím být jedna duše jedno tělo se svým bratrem? No, ráda ho mám, ale...]

Příklad 15

V celé promluvě není jediný prvek *džoseigo*, dokonce dochází ke stahování (ze “sore ha” na “sorja”), avšak oslovení mluvčí prozrazuje. Proto je této promluvě přidělena *jakuwarigo* hodnota 1.

Na příkladech mluvy Miury Iry a Očaji Saeko jsou vidět rozdíly mezi jejich povahami. Zatímco Ira je spíše klidná a stydlivá dívka, Saeko je dívka sportovně založená s otevřenou a přátelskou povahou. Jejich mluva se nejvíce liší ve variaci koncových partikulí, které používají (Ira se omezuje na partikule definující *džoseigo* “wa” a “jo”, Saeko k nim používá ještě partikule “sa” a “ne”, které jsou více asertivní), a ve stahování a zkracování slov (zatímco Ira stahuje slova minimálně, v Saečině mluvě je to běžný jev). Obě používají převážně zájmeno “wataši” (i když Saeko jej vypouští častěji než Ira) a obě přizpůsobují svou mluvu podle toho, s kým hovoří.

I přes tyto rozdíly lze říci, že obě poměrně často používají ženskou mluvu *džoseigo* ve formě, v jaké byla definována v oddíle 2.1.a.

3.1.b *Jošizumi Wataru: Mamarédo Bói* (『ママレード・ボーイ』)

V díle “Mamarédo Bói” jsou předmětem analýzy promluvy hlavní hrdinky Koišikawy Miki a její nejlepší kamarádky Akidzuki Meiko. Miki je energická, veselá dívka, členka tenisového klubu. Její rodiče se jednoho dne rozhodnou rozvést se, vyměnit si partnery s manželi, které potkali na Havaii, s těmi se nechat sezdat a žít společně pod jednou střechou. Tímto způsobem Miki získá stejně starého bratra a pár nových rodičů.

Mluva, kterou používá Miki, je podstatně vzdálenější od *džoseigo*, než mluva dívek z předchozího období. Jako zájmeno “já” používá zájmeno “ataši”. Hodně stahuje konstrukce, nevynechává sponu “da, desu”. Často používá koncovou partikuli “jo”, méně frekventovaně “ne” (a její obdoby “né”...). Velice často používá staženou verzi příčinné koncovky “desumono” (“damon”), která je typickou pro ženskou mluvu, proto i na její staženou verzi bude v této práci nahlíženo jako na prvek *džoseigo*. Průměrná *jakuwarigo* hodnota mluvy,

kteřou Miki pouŹívá, je 0.64. V podstatě by se dalo říci, Źe mluva, kteřou Miki pouŹívá, je velmi blízká neutřálnímu jazyku a jen občas si zachovává některé prvky Źenské mluvy.

V Tabulce 8 jsou zobrazeny jazykové jevy, které Miki pouŹívá.

jev	počet pouŹití
zájmeno “ataši”	10
nevyjádřené zájmeno “já”	21
koncová partikule “jo”	14
koncová partikule “ne”	8
stahování slov	22
nepřímý rozkaz	1
vypouštění spony “da, desu”	2
oslovení “anta”	2
příčinná koncovka “desumono, damon”	3

Tabulka 8

Z tabulky je patrné, Źe Miki pouŹívá výhradně zájmeno “ataši” a nepouŹívá ho příliš často. Případy, kdy jej nezamlčuje, jsou většinou promluvy s kamarádkou Meiko. V případech promluvy s opačným pohlavím má Miki tendence zájmeno “ataši”²⁰ nevyjadřovat (pokud jej pouŹije, tak pro zdůraznění). Tuto tendenci lze považovat za způsob vymezování se vůči partnerovi v hovoru.

Zároveň vidíme, Źe se snížil počet koncových partikulí, které Miki pouŹívá, a zcela vymizely partikule typické pro džoseigo. Místo nich Miki pouŹívá koncové partikule “jo” a “ne”.

Jediná rozmluva formálního rázu, kteřou Miki vede, je s jejími novými rodiči.

「あの...まだ信じられないんですけど、ほんとにうちの両親と相手とつかえて再婚するつもりですか？」 (str. 14, v.1)

:Ehm... Pořád ADV věřit PRE-NPS-NEG-POT, COP-NPS-AVZ, ale opravdu ADV já ATR-PRON rodiče OBJ partner OBJ vyměnit PRE-NPS znovu se vzít PRE-NPS, COP-NPS-QUE:

²⁰ Kinsui (2014) píše, Źe zájmeno “ataši” původně vzniklo jako zájmeno, které pouŹívaly mladé dívky, které byly aktivní a neposedné. Poté, co se tento typ dívek stal beŹným, zájmeno “ataši” se stalo mnohem rozšířenějším a odkazuje na dívky obecně.

[Ehm... Pořád tomu nemůžu uvěřit, ale opravdu máte v plánu si s mými rodiči vyměnit partnery a znovu se vzít?]

Příklad 16

Z příkladu je patrné, že v promluvě Miki není jediný atribut ženské mluvy *džoseigo*. Proto má tato promluva hodnotu 0.

Porovnáme-li tento příklad s promluvou, kdy si Miki na své nové rodiče zvykla, uvidíme, že se její mluva stala méně formální, nicméně kromě toho, že používá zájmeno “ataši”, neobsahuje žádné další prvky *džoseigo* (zůstává zachována spona “da”, nejsou použity žádné koncové partikule typické pro *džoseigo*, dochází ke stahování slov [“jappari”]), proto má promluva hodnotu 1.

「あたし...こんな家族ってやっぱり変だとは思うけど、ひとりひとりはいいい人たちなんだし。」 (str. 108, v.1)

:Já SUB-PROY takováhle DC-ATR rodina DC-SUB přece jen DC-ADV zvláštní PRE-NPS, COP-NPS, myslet si PRE-NPS-AVZ ale všichni SUB fajn ATR lidé COP-NPS.:

[Pořád si sice myslím, že takováhle rodina je zvláštní, ale všichni jsou fajn...]

Příklad 17

Rovněž je pro Miki typické, že nedělá rozdíly v mluvě, kterou používá při rozhovoru s osobami stejného a opačného pohlaví. Což je názorně vidět na následujících příkladech. První dva příklady jsou ukázkou promluvy Miki k její kamarádce Meiko.

「今日ママの誕生日なの！でプレゼントお金だしあっていっしょに買おうってことになったの」 (str. 97, v.1)

:Dnes ADV mamka ATR narozeniny PRE-NPS, COPO-NPS, FPN-FPN. CAU Dárek ATR peníze OBJ složit se PRE-NPS spolu ADV koupit PRE-NPS věc PRE-PST, FNP:

[Dneska má mamka narozeniny! No, a tak jsme se rozhodli se jí na dárek složit.]

Příklad 18

U tohoto příkladu je vidět, jak v mluvě Miki ještě občas přetrvává dívčí mluva - v tomto případě vypouštění spony “da, desu” (Z první věty “Kjó mama no tandžóbi nan(o) desu”), proto je příkladu přisuzena hodnota 2.

「彼氏とかそういう対象からははずしたもん。そうさせたのは向こうだもん」 (str. 19, v.2)

:Přítel COM možnost ADV odstranit PRE-PST-CAU. Ten SUB já DC-OBJ donutit DC-PRE-PST, on PRE-NPS, COPR-NPS:

[Přestala jsem ho vnímat jako možného přítele. Donutil mě k tomu přece on.]

Příklad 19

I u tohoto příkladu můžeme pozorovat pozůstatek ženské mluvy *džoseigo* - konkrétně se jedná o staženou variantu příčinné koncové partikule “mono”, “desumono”, tedy “mon”, “damon”, která jak již bylo zmíněno výše, je charakteristická pro ženskou mluvu (a v současné době i pro malé děti). Proto má i tento příklad *jakuwarigo* hodnotu 2.

Avšak u Miki můžeme nalézt i promluvu, která není nijak zabarvená.

「親友なのに、こんな大事なことを隠してたなんて。ちょっとショック…」 (str. 113, v.3)

:Kamarádka PRE-NPS, takhle ADV důležitý ATR věc OBJ skrývat PRE-PST. Trochu ADV šok PRE-NPS:

[Trochu mě šokovala, žeš přede mnou něco tak důležitého skrývala. I když jsme nejlepší kamarádky.]

Příklad 20

V tomto příkladě není jediný prvek *jakuwarigo*, který by nějak prozrazoval mluvčího, proto je mu udělena hodnota 0.

Avšak v mluvě Miki můžeme nejčastěji pozorovat promluvu, které byla udělena *jakuwarigo* hodnota 1, tedy promluvu neodpovídající definici *džoseigo*, ale obsahující ženské zájmeno “ataši”.

「言いにくかったのはわかるけど、あたし他の人にしゃべたりしなつたよ…」 (str. 113, v.3)

:Těžko mluvit DC-PRE-PST chápat PRE-NPS-AVZ já SUB-PROY ostatní COM mluvit PRE-NPS-NEG, FPN:

[Chápu, že se o tom těžko mluví, ale já bych to nikomu neřekla...]

Příklad 21

V případě Miki jedním z mála rozdílů, které lze najít, mezi mluvou formálnější (tedy mluvou vůči rodičům) a mluvou neformálnější (s Meiko, či s vrstevníky opačného pohlaví [bratr Jú a spolužák Ginta]) je častější vynechávání partikulí v případě neformální mluvy.

Zajímavé je, že zatímco rozdíly v mluvě s opačným pohlavím a při rozhovoru s pohlavím stejným jsou jen minimální, můžeme nalézt větší rozdíly, když Miki mluví s bratrem Júem a spolužákem Gintou. Průměrná *jakuwarigo* hodnota Mičiny promluvy s Júem je 0.44. Oproti tomu její promluva s Gintou má průměrnou hodnotu 0.81. Můžeme tedy vidět, že při rozmluvě s bratrem Júem má Miki tendenci používat spíše neutrální mluvu.

「いきなりなにすんよ、バカ！！みんな笑ってるじゃないかよっ！もー、信じられないっ」 (str. 18, v.3)

:Najednou ADV co OBJ dělat PRE-NPS, FPN-FPN pako SALN. Všichni SUB smát se PRE-NPS-IPF, COP-NPS-NEG, QUE-FPN Věřit PRE-NPS-POT-NEG:

[Co to najednou děláš, ty pako! Všichni se nám smějou! Neuvěřitelný!]

Příklad 22

Uvedený příklad je rozzlobená promluva k bratrovi Júovi. Není použit žádný *jakuwarigo* prostředek, proto má promluva hodnotu 0.

Oproti tomu, když Miki mluví s Gintou, spolužákem, do kterého byla dříve zamilovaná, *jakuwarigo* hodnota její promluvy je vyšší než promluvy s bratrem Júem.

「やーよ！ 恥ずかしいもん」 (str. 40, v.3)

:Nemít rád COPO-NPS, FPN Trapný PRE-NPS-CAU:

[Nechci! Je to trapný.]

Příklad 23

「銀太のことしばってすてきな彼女ができるチャンスをじゃまする権利ないもん...」 (str. 50, v. 3)

:(jméno) OBJ svázat PRE-NPS skvělá Dc-ATR přítelkyně DC-OBJ najít DC-PRE-NPS šance OBJ překážet GER-NPS právo SUB, být PRE-NPS-NEG-CAU:

[Koneckonců nemám právo tě nějak omezovat, a překážet ti v tom, aby sis našel skvělou přítelkyni, Ginto...]

Příklad 24

「彼女ができて、これからも友達として仲良くしてね！」 (str. 51, v. 3)

:Přítelkyně OBJ najít PRE-NPS-CON od teď ADV přítel COM přátelsky ADV PRE-IMPI, FPN:

[I když si najdeš přítelkyni, zůstaňme přáteli, dobře?]

Příklad 25

V prvních dvou ukázkách rozmluvy s Gintou je použita zkrácená verze příčinné koncovky “mono” - “mon” a v první ukázce je dokonce vypuštěna přísudková spona “da”, proto mají první dvě ukázky *jakuwarigo* hodnotu 2. V poslední ukázce není jediný náznak ženské mluvy, proto je ohodnocena *jakuwarigo* hodnotou 0. Můžeme vidět, že při mluvě s Gintou má Miki tendence oscilovat mezi neutrální mluvou a mluvou žensky zabarvenou. Příčinou tohoto jevu je tendence, aby forma mluvy korespondovala s obsahem (rozmluvy týkající se pocitů mají tendenci být bližší džoseigo).

Druhá postava, jejíž mluva je předmětem zkoumání v díle Mamarédo bói, je Mičina nejlepší kamarádka Akidzuki Meiko. Narozdíl od Miki, která je sportovně založená a

energická, Meiko je dívkou z dobré rodiny a je spíše tichý typ a vášnivá čtenářka. Vede tajný milostný vztah se svým třídním profesorem. Stejně jako u Miki je pro Meiko typické použití osobního zájmena “ataši”, narozdíl od Miki však hojně užívá koncových partikulí “wa”, “no” a “jo”. Častěji můžeme u Meiko nalézt také vypouštění spony “da, desu”. Zajímavé je, že má Meiko tendence se uchýlovat k ženské mluvě *džoseigo* spíše v situacích, kdy mluví s Miki (zde je *džoseigo* používáno pro zdůraznění kontrastu mezi Miki, která je energickou dívkou se zálibou ve sportu, a Meiko, která je přece jen slečnou z dobré rodiny). Oproti tomu při rozhovorech se svým učitelem se Meiko uchyluje k mluvě spíše neutrální. *Jakuwarigo* hodnota Meičiny mluvy je 0.8. Jde tedy o hodnotu vyšší než je hodnota mluvy Miki, ale zároveň nižší než je hodnota jazyka dívek z předchozího období.

jev	počet použití
zájmeno “wataši”	1
zájmeno “ataši”	7
nevyjádřené zájmeno “já”	14
koncová partikule “wa”	8
koncová partikule “jo”	10
koncová partikule “no”	6
koncová partikule “ne”	8
stahování slov	1
nepřímý rozkaz	6
vypouštění spony “da, desu”	3
oslovení “anata”	1

Tabulka 8

Jak je patrné Meiko velmi často zájmeno “já” vynechává a pokud nedochází k jeho vypuštění, používá výhradně zájmeno “ataši”. Zájmeno “wataši” bylo použité je jednou. Narozdíl od Miki, která má tendenci zájmeno “ataši” používat spíše v rozmluvách s osobami stejného pohlaví (čimž se vůči nim vymezuje jakožto aktivní a živá dívka), Meiko používá zájmeno “ataši” pouze v případech, kdy chce zdůraznit, že se jedná o ní.

Zároveň můžeme vidět, že Meiko používá větší variaci koncových partikulí než Miki a navíc je používá téměř rovnoměrně. Velmi často lze v Meičině řeči nalézt kombinaci několika koncových partikulí jako “wajo” a “nojone”.

Meiko je vykreslená zásadně v neformálních situacích. I v těch však osciluje mezi neutrální mluvou a mluvou zabarvenější, jak bude vidět na následujících příkladech.

Následující dva příklady jsou ukázky rozhovorů s Miki.

「あら、でもファンキーで楽しいご両親じゃない？私好きよ。」 (str. 11, v.1)

:Ah, ale praštný ATR zábavný ATR rodič PRE-NPS-HON, COP-NPS-NEG. Já SUB-PROY mít rád PRE-NPS, COPO-NPS,FPN.:

[Ah, ale to jsou docela praštní a zábavní rodiče, ne? Já je mám ráda.]

Příklad 26

Příklad je pronesen k Miki, když jí oznámila, že se její rodiče rozhodli znovu se oženit respektive vdát. Jedná se o první Meičinu promluvu, která ji rovnou čtenáři představuje jako dívku z dobré rodiny. Čemuž napovídá využití ženské mluvy *džoseigo*. V této promluvě můžeme nalézt zvolací citoslovce “ara”, zdvořilostní prefix “go-“ před “gorjóšin” a vypuštění spony “da, desu” (ve větě “wataši suki jo.”), což jsou všechno jevy typické pro ženskou mluvu. Proto má tato promluva *jakuwarigo* hodnotu 2.

Druhý příklad, který je rovněž pronesen k Miki má naopak hodnotu 0. Neobsahuje jediný ze znaků *jakuwarigo* a v promluvě není nic, co by prozrazovalo pohlaví mluvčího.

「親友って、弱味も傷口も何もかもさらけだして、なぐさめあったり甘えあったりする関係？」 (str. 113, v.3)

:Přítel COM slabost OBJ bolístka OBJ všechno OBJ odhalit PRE-NPS utěšovat PRE-NPS rozmazlovat PRE-NPS, dělat GEN-NPS vztah PRE-NPS:

[Přátelství je vztah, kdy musíš odhalit všechno včetně slabostí a bolístek a musíte se navzájem utěšovat a rozmazlovat?]

Příklad 27

A konečně třetí příklad, který přímo navazuje na ten předchozí, má *jakuwarigo* hodnotu 1. V celkově neutrální promluvě je použito osobní zájmeno “ataši”.

「そんなベタベタした友情なら、あたしはいらない。」 (str. 113, v.3)

:Takové ATR vlezlý ATR přátelství PRE-NPS já SUB-PROY potřebovat PRE-NPS-NEG:

[Takové vlezlé přátelství nepotřebuji.]

Příklad 28

Je tedy patrné, že v rozhovorech se stejným pohlavím Meiko osciluje od žensky zabarvené mluvy po mluvu neutrální. To samé se dá říci o promluvě s vrstevníky opačného pohlaví (Júem a Gintou). První příklad má *jakuwarigo* hodnotu 2.

「...そう そうよね。ごめんなさい。言わないわね、あなたは...」 (str. 51, v.2)

:Aha Pravda PRE-NPS, COPO-NPS, FPN-FPN Omluvit se PRE-NPS Říkat PRE-NPS-NEG, FPY-FPY, Ty PROY:

[Aha... Pravda. Omlouvám se. Ty bys to nikomu neřekl...]

Příklad 29

V příkladě můžeme nalézt vypuštění přísudkové spony “da, desu” (ve větě “só jo ne.”), koncové partikule “jo” a “wa” a oslovení “anata” typické pro ženskou mluvu *džoseigo*.

Následující dva příklady jsou z rozmluvy s Gintou. První příklad má hodnotu 0, druhý 1.

「光希、あれ以来ずっと好きな人できなかったみたいだけど、最近だんだん松浦くんに魅かれはじめて...」 (str. 148, v.1)

:(jméno) SUB od té doby ADV mít rád ATR člověk OBJ najít PRE-NEG-PST-QUO COP-AVZ poslední doba ADV postupně ADV (jméno) COM přitahovat PRE-NPS-PAS začít PRE-NPS:

[Miki se prý od té doby nedokázala do nikoho zamilovat, ale poslední dobou jí to přitahuje k Macuurovi...]

Příklad 30

「あたし、光希には恋して幸せになってほしい。」 (str. 148, v.1)

:Já SUB-PROY (jméno) DC-SUB zamilovat se DC-PRE-NPS šťastný DC-PRE-NPS, být PRE-NPS chci PRE-NPS:

[Chtěla bych, aby se Miki zamilovala a byla šťastná.]

Příklad 31

Zatímco v prvním příkladě není žádný znak, podle kterého bychom mohli identifikovat mluvčího, v druhé promluvě je opět využito osobní zájmeno “ataši” v jinak neutrální mluvě.

Oproti výše zmiňovaným situacím, v případě promluv s učitelem Namurou Šin’ičim má Meiko tendenci uchýlovat se k neutrální mluvě. Jediný případ, kdy se uchýlila k ženské mluvě *džoseigo*, byl, když se dozvěděla, že se učitel bude stěhovat do Hirošimy.

「そんな...!!! いやよ! 遠すぎる、広島なんてー」 (str. 153, v.3)

:To ne Nesnášet PRE-NPS, COPO-NPS, FPN Příliš daleko ADV (název) SUB, COPO-NPS:

[To ne...!!! To nemůžeš! Hirošima je příliš daleko.]

Příklad 32

V příkladě dochází k vypuštění přísudkové spony “da, desu” (ve větě “ija jo”), proto je hodnocen *jakuwarigo* hodnotou 2.

Oproti tomu v běžných situacích používá Meiko při rozhovoru s učitelem Namurou mluvu neutrální. Následující ukázka má hodnotu 0, protože neprozrazuje pohlaví mluvčího.

「大丈夫ですよ、人目なんか気にしなくても。教師と生徒の帰りが偶然いっしょになって別に不自然じゃないでしょ。」 (str. 135, v.2)

:V pořádku ADV, COP-NPS, FPN oko lidí OBJ bát se PRE-NSP Učitel ATR studentka ATR návrat SUB náhodou ADV společný PRE-NPS být PRE-NPS, nepřirozený PRE-NPS, COP-NPS-NEG, COP-NPSQUE.:

[Klid, nemusíš se bát, že nás někdo uvidí. Není přece nic divného, že učitel a studentka jdou domů náhodou nastejno, nebo jo?]

Příklad 33

Z příkladů mluvy Koišikawy Miki a Akidzuki Meiko je vidět, že na způsob mluvy má vliv nejen osobnost postavy, ale rovněž prostředí, ve kterém postava vyrůstala. Zatímco Miki, která vyrůstala v normální rodině (a je aktivní, sportovně zaměřená dívka), má tendence uchýlovat se k neutrální mluvě, případně k mluvě, jakou by čtenář očekával od mužského pohlaví, Meiko, která je z bohaté rodiny (a je tichou dívkou, s oblibou ve čtení), má tendenci uchýlovat se k ženské mluvě *džoseigo* v rozhovorech se svými vrstevníky.

Ve srovnání s předchozím obdobím zároveň můžeme pozorovat přesun k neutrálnější mluvě u obou postav.

3.1.c Jazawa Ai: Paradise Kiss

Z díla “Paradise Kiss” od Jazawy Ai budou analyzovány promluvy dvou postav - Hlavní hrdinky Hajasaki Jukari a Izabely²¹.

Hajasaki Jukari vedla obyčejný život středoškolačky, připravující se na přijímací zkoušky na univerzitu, dokud na ulici nepotkala tak trochu strašidelně vyhlížejícího Arašiho, který ji požádal, aby jim dělala modelku na školní výstavě. Jukari nakonec souhlasí a otevře se před ní svět, který do té doby neznala. Jukari zásadně používá osobní zájmeno “ataši” , nejčastěji používá koncové partikule “ne”, “jo” a “no”. Nevypouští přísudkovou sponu “da, desu” ani se v její mluvě neprojeví prvky typické pro ženskou mluvu *džoseigo*. Pro rozkaz používá nepřímý tvar (místo “kaese” 返せ používá “kaešite” 返して apod.) a obecně lze pro její mluvu říct, že volba slov prozrazuje, že mluvčím je žena, i když neobsahuje konkrétní prvky *džoseigo*. K úplně neutrální mluvě se uchyluje pouze ve formálnějších situacích. Průměrná

²¹ Vlastním jménem Jamamoto Daisuke - je to transsexuální mladík, který o sobě mluví jako o Izabele (bez příjmení).

jakuwarigo hodnota mluvy Jukari je 0.6, lze tedy říci, že má Jukari tendence se uchylovat k neutrální mluvě.

V Tabulce 9 jsou zobrazeny osobní zájmena, koncové partikule a další jevy, které se vyskytují v mluvě Jukari.

Jak je z Tabulky 9 patrné, Jukari nejčastěji používá osobní zájmeno “ataši”, avšak oproti předchozím obdobím přibylo v jejím repertoáru i zájmeno “džibun”自分.²²

Dále je z tabulky vidět, že vzrostl počet koncových partikulí oproti předchozím obdobím. Zároveň je z ní zřejmé, že partikule “wa”, typická pro ženskou mluvu *džoseigo* z promluv Jukari postupně mizí.

jev	počet použití
zájmeno “ataši”	9
zájmeno “džibun”	5
nevyjádřené zájmeno “já”	6
koncová partikule “ne”	11
koncová partikule “jo”	13
koncová partikule “wa”	1
koncová partikule “no”	11
koncová partikule “ši”	4
koncová partikule “sa”	1
nepřímý rozkaz	4
stahování slov	8
vypouštění spony “da, desu”	2
příčinná koncovka “desumono, damon”	1

Tabulka 9

²² Kinsui (2014) píše, že zájmeno “džibun” původně pochází z vojenského slangu a používal je podřízený při promluvě se svým nadřízeným. Po válce začali zájmeno “džibun” používat členové školních sportovních klubů a kroužků, ve kterých byla pevně daná hierarchie členů. V posledních letech je běžné, že mladí lidé používají zájmeno “džibun” ve formálnějších situacích místo obvyklého zájmena “ore”. Proto má i zde zájmeno “džibun” neutrální hodnotu.

Vidíme, že mluva Jukari se spíše blíží k neutrální mluvě, ve které jsou zachovány prvky typické pro *džoseigo*. Při promluvách s osobami stejného pohlaví se *jakuwarigo* hodnota pohybuje mezi 0 a 1 a ve formálnějších situacích se blíží spíše 0. Jediný případ, kdy dosáhla promluva Jukari hodnoty 2, byla rozmluva s Koizumim Džódžim, tedy s vrstevníkem opačného pohlaví.

Následující dva příklady jsou ukázky promluvy ke kamarádce Miwako.

「うん...でも...具体的に何をすればいいか、いまいちよくわかってないけど...」 (str. 76, v.1)

:Dobře... Ale... konkrétně ADV co OBJ dělat PRE-NPS-CON-QUE úplně ATR dobře ADV vědět PRE-NPS-IPF-NEG-AVZ:

[Dobře... Ale... Pořád ještě úplně nevím, co konkrétně bych tak měla dělat...]

Příklad 34

V této promluvě není žádný prvek, který by prozrazoval pohlaví mluvčí, proto je promluva hodnocena *jakuwarigo* hodnotou 0. Oproti tomu druhý příklad je také blízký neutrální mluvě, avšak vyskytuje se v něm osobní zájmeno “ataši”, proto je hodnocen 1.

「よかったー。お願い、内緒にしてね。あたしが勝手に懂れてるだけだし、もし本人にバレるような事があったら、照れくさくて学校行けないよ。」 (str. 74, v.1)

:Být rád PRE-PST Prosit PRE-NPS, tajemství OBJ dělat PRE-NPS-IMPI, FPN .Já SUB-PROY jednostranný ADV obdivovat PRE-NPS-IPF jenom COP-NPS, FPN. Kdyby on COM provalit NPS věc SUB být PRE-NPS-CON, trapný PRE-NPS škola ADV jít PRE-NPS-POT, FPN.:

[To jsem ráda. Prosím, nech si to pro sebe, ano? Je to z mé strany jednostranné, kdyby se o tom doslechl, bylo by mi trapně a nemohla bych ani do školy.]

Příklad 35

Zároveň můžeme v tomto příkladu pozorovat jev, který je pro Jukari poměrně běžný, a sice, že místo přímého rozkazovacího tvaru (v tomto případě “*širo*”, či “*sejo*”) používá přechodníkový tvar slovesa (te-tvar) a naváže za něj koncovou partikuli (v tomto případě koncovou partikuli “*ne*” ve větě “*naišo ni šite ne*”). Vyhýbá se tak přímému rozkazu, což typické pro ženskou mluvu. Dalo by se tedy říci, že Jukari zachovává podstatu ženské mluvy *džoseigo*, aniž by ji používala.

Jak již bylo řečeno, v rozhovorech s Džódžim používá Jukari jazyk s širší *jakuwarigo* hodnotou.

První příklad má *jakuwarigo* hodnotu 1. Jedná se sice o neutrální promluvu, ale můžeme v něm vidět nepřímý rozkaz.

「持ってんならさっさと返してよ。それと呼び捨てにしな~~い~~で。」 (str. 38, v.1)

:Mít PRE-NPS-IPF-CON rychle ADV vrátit-NPS-IMPI, FPY. A vlastní jméno COM dělat PRE-NPS-IMPI:

[Když ho máš u sebe, tak mi ho rychle vrať. A neříkej mi Jukari.²³]

Příklad 36

U obou případů rozkazovacího způsobu můžeme opět vidět zjemnění pomocí nepřímého rozkazu. Kdyby Jukari místo “kaešite” použila “kaese” a místo “šinaide” “suruna”, zněl by rozkaz (v druhém případě zákaz) mnohem přísněji. I toto je úkaz typický pro ženskou mluvu.

Druhá ukázka je hodnocena *jakuwarigo* hodnotou 0, protože neobsahuje nic, co by prozradilo pohlaví mluvčí.

「サンドイッチ買ったんだけど、食べる？」 (str. 56, v.1)

:Sendvič OBJ koupit PRE-PST-AVZ, jíst PRE-NPS.:

[Koupila jsem sendviče, dáš si?]

Příklad 37

Poslední ukázka je ohodnocena *jakuwarigo* hodnotou 2, protože obsahuje staženou verzi příčinné koncovky “desumono”, která (jak již bylo řečeno výše) je považována za prvek ženské mluvy *džoseigo*, a jedinou koncovou partikuli “wa”, kterou Jukari používá.

「自分でやるって決めたんだもん。自分のことは自分で責任を持ってちゃんとやるよ。やってみせるわよ！」 (str. 81, v.1)

:Já SUB-PRON dělat GER-NPS rozhodnout PRE-PST,COPR. Já ATR věc OBJ já SUB-PRON odpovědnost OBJ mít PRE-NPS správný ADV dělat PRE-NPS, FPN. dělat PRE-NPS ukázat PRE-NPS, FPY-FPY.:

[Koneckonců sama sem se rozhodla, že to udělám. Beru si to na triko a udělám to, jak mám. Uvidíš, že jo!]

Příklad 38

Ve formálnějších situacích používá Jukari zdvořilejší japonštinu, která má tendenci být neutrální, proto kromě dvou případů, kdy Jukari při formální rozmluvě použije osobní zájmeno “ataši”, má její promluva *jakuwarigo* hodnotu 0.

²³ V Japonsku není zvykem při prvním setkání oslovovat křestním jménem ani své vrstevníky. Většinou se začíná od příjmení se zdvořilostním sufixem -san (pro dívky) a -kun (pro chlapce), postupně se přechází k oslovení pouze příjmením, až k oslovení křestním jménem se sufixy a úplně nakonec dochází k oslovení pouze křestním jménem.

「でもどうすればもっとモデルの仕事が出来るようになるのか見当もつかなくて
何かご指導をいただけたらと...」 (str. 85, v.3)

:Ale co OBJ dělat PRE-NPS-CON modelka ATR práce OBJ dokázat PRE-NPS stát se
PRE-NPS-QUE nápad OBJ dostat PRE-NPS-NEG nějaký ATR rada OBJ dostat PRE-NPS-
CON-HON.:

[Ale vůbec mě nenapadá, co dělat, abych získala víc nabídek jako modelka, a tak jsem
doufala, že byste mi mohla poradit...]

Příklad 39

Druhou postavou, kterou se bude tato práce zabývat, je postava Izabely. Izabelino pravé
jméno je Jamamoto Daisuke a ve skutečnosti je to mladík z bohaté rodiny, který se cítí být
ženou. Izabela se obléká do šatů, které pro ní Džódži navrhuje, a záměrně používá ženskou
mluvu *džoseigo*, aby zdůraznila svou femininitu. Postava Izabely potvrzuje to, co tvrdí Kinsui
(2010), a sice, že v současné době má ženská mluva *džoseigo* tendenci být více než ženami
používána transsexuály *okama* a *njú háfu*.

Izabela téměř nepoužívá osobní zájmeno “já”, v jediném případě, kdy ho použila, se
jednalo o zájmeno “ataši”. Pro její mluvu je typické vypouštění spony “da, desu”, koncové
partikule “wa”, “jo” a “kašira”, velmi výrazná je koncová partikule “ttara” a zvolací
citoslovce “ara”. Průměrná *jakuwarigo* hodnota Izabeliny mluvy je 2.

V Tabulce 10 jsou zobrazeny jevy typické pro mluvu Izabely.

jev	počet použití
zájmeno “ataši”	1
nevyjádřené zájmeno “já”	3
koncová partikule “wa”	11
koncová partikule “kašira”	4
koncová partikule “ttara”	2
koncová partikule “ne”	6
koncová partikule “jo”	4
vypouštění spony “da, desu”	6
stahování slov	1
oslovení “anata”	1

zvolání “ara”	4
---------------	---

Tabulka 10

Jak je z tabulky patrné převažuje koncová partikule “wa”. Zároveň můžeme vidět, že všechny partikule, které Izabela používá jsou typické pro ženskou mluvu *džoseigo*. Zároveň můžeme vidět, že je Izabela zřídka podmětem svých promluv (pouze ve čtyřech případech z devatenácti). Dále můžeme vidět, že dochází k vypouštění spony “da, desu” a oproti ostatním postavám častému používání zvolání “ara”. Oba jevy jsou typické pro *džoseigo*.

「でも、まるでキャロラインのために仕立てたみたいにサイズもピッタリね。運命感じるわ。」 (str. 84, v.1)

:Ale jakoby ADV Caroline ATR dobro COM vyrobenit PRE-PST-QUO velikost SUB perfektní PRE-NPS, COPO-NPS, FPN. Osud OBJ cítit PRE-NPS, FPY:

[Jakoby byly přímo pro tebe, sedí perfektně, že Caroline? To musí být osud.]

V této ukázce dochází k vypouštění přísudkové spony ve větě “...saizu mo pittari ne.” a můžeme v ní nalézt koncovou partikuli “wa”.

Příklad 40

V druhé ukázce je použito osobní zájmeno “ataši”, koncová partikule “kašira” a zdvořilostní sufix “-sama”, který se běžně používá ve velmi zdvořilé konverzaci (*keigo*), nikoli pro odkázání na rodiče vrstevníka.

「あたしががキャリーのお母様のフリをするというのはどうかしら。」 (str. 108, v.3)

:Já SUB-PROY Cari ATR matka ATR přetvářka OBJ dělat PRE-NPS co SUB, COPO, FPY:

[A co kdybych předstírala, že jsem Cariina matka?]

Příklad 41

Obě ukázky mají *jakuwarigo* hodnotu 2.

Postavy Jukari a Izabely mají zcela odlišný způsob mluvy. Zatímco hlavní hrdinka Jukari se téměř zcela distancuje od ženské mluvy *džoseigo*, Izabela používá jen ji. V případě Izabely je to samozřejmě proto, aby si dodala ženskosti. Oproti tomu Jukari sice nepoužívá *džoseigo* ve vlastním slova smyslu, avšak volba slov a způsob jejich stahování ji jako mluvčí prozrazuje.

3.1.d Vývoj *jakuwarigo* v *šódžo manze*

Mezi sedmdesátými a devadesátými léty dochází k velké změně v mluvě dívek v *šódžo manze*. Dívky v sedmdesátých letech plně využívají *džoseigo*, díky čemuž má jejich mluva vysokou *jakuwarigo* hodnotu. V jejich mluvě můžeme pozorovat základní prvky ženské mluvy jako vypouštění přísudkové spony “desu, da”, koncové partikule “wa” a “kašira”, nepříliš časté zkracování a stahování slov a opisný rozkaz pomocí “čódai”.

Oproti tomu hrdinky z devadesátých let hovoří mluvou více neutrální, do které se promítají jednotlivé prvky *džoseigo*. Osobní zájmeno já se změnilo z “wataši” na “ataši”, nedochází k vypouštění spony “da, desu” a hrdinky často stahují slova. *Džoseigo* je používána v případech, kdy je potřeba předvést zranitelnost hrdinky, či ji vymezit vůči jiné postavě. Průměrná *jakuwarigo* hodnota promluvy dívek z devadesátých let klesá. Lze říct, že dívky sice začaly používat neutrální mluvu, ale *džoseigo* je stále v konkrétních případech používána. Rozdíl mezi devadesátými léty a mangou současnou se na první pohled nezdá být tak velký. Hrdinky i nadále využívají neutrální mluvy, do které se občas promítají prvky *džoseigo*, avšak spíše než pomocí těchto prvků, pohlaví mluvčí je určováno výběrem slov, používáním nepřímého rozkazovacího způsobu. Vzrostl počet koncových partikulí, které hrdinky používají. Zároveň dochází k jemnějšímu rozdělení mluvy pro konkrétní situace. Neutrální mluva je používána pouze ve formálních situacích, zatímco mluva zabarvená se používá v situacích neformálních. Dále dochází k novému jevu, kdy je ženská mluva *džoseigo* používána pro transsexuální postavy.

Celkově se tedy jazyk dívčích postav v *šódžo manze* přesunul od velmi výrazné ženské mluvy k mluvě neutrálnějšího rázu. Konkrétně s mluvou Jukari z mangy *Paradise Kiss* se můžeme setkat běžně v reálné mluvené japonštině.

3.2. *Jakuwarigo a šónen manga*

Z žánru *šónen manga* byly k analýze vybrány tři mangy z podžánru akční manga s fantasy a SF prvky. Za sedmdesátá léta je to manga “*Babiru 2sei*” od Jokojamy Micuterua, za devadesátá léta “*Doragon bóru*” od Torijamy Akiry a za současné období je to manga “*Bleach*” od Kubo Taita. Tato díla byla vybrána, protože reprezentují stejný podžánr a jedná se o významná díla svého období (“*Dragon Ball*” nastartoval oblíbenost akčních mang, “*Bleach*” je od roku 2012 překládán i do českého jazyka).

3.2.a *Jokojama Micuteru: Babiru 2sei*

Hlavní hrdina Kóiči zjistí, že je potomkem mimozemšťana, který kdysi dávno ztroskotal na Zemi, v jeho vesmírné lodi probudí své zvláštní schopnosti a započne boj překonávající prostor a čas se zloduchem Jomim. Jedinou dívčí postavou v manze, která se tudíž stala předmětem analýzy, je Jumiko - Kóičiho spolužačka z doby, kdy byl ještě obyčejným studentem. Jumiko je dcera lékaře, proto by se dalo říci, že je z lepší rodiny. Nic detailnějšího o ní nevíme. Jako osobní zájmeno používá “wataši”, často používá zvolací citoslovce “maa”, koncové partikule “no”, “wa”, “kašira”. Celkově působí Jumičina mluva zdvořile s jednotlivými prvky *džoseigo*. Průměrná *jakuwarigo* hodnota Jumičiny mluvy je 0.62.

V následujícím tabulce (Tabulka 11) jsou zobrazena osobní zájmena, koncové partikule a další jevy, které Jumiko ve své promluvě používá.

jev	počet použití
zájmeno “wataši”	3
nevyjádřené zájmeno “já”	3
koncová partikule “no”	6
koncová partikule “wa”	2
koncová partikule “ne”	1
koncová partikule “jo”	1
koncová partikule “kašira”	1
vypouštění spony “da, desu”	3
stahování slov	1

Tabulka 11

Z tabulky je patrné, že Jumiko používá zájmeno “wataši” stejně často, jako jej nevyjadřuje. Dále je patrné, že Jumiko nejčastěji používá koncovou partikuli “no”, následně “wa”. Ostatní koncové partikule používá méně.

Mluva Jumiko je většinou neutrální a zdvořilá a jen občas se uchyluje k *džoseigo*.

「ほら、わたしの同級生で怪鳥にさらわれたと新聞にもものったでしょう。あの光
一くんよ。」 (str. 208)

:Vždyť víš, já ATR-PROY spolužák PRE-NPS, COP-NPS, podivný ATR pták COM unést
PRE-PST-PAS-QUO noviny ADV dostat se PRE-PST-QUE. Ten (jméno) SUB, COPO-NPS,
FPN.:

[Vždyť víš, můj spolužák, kterého unesl podivný pták, bylo to i v novinách. Ten Kóiči.]

Příklad 42

Tato ukázka má *jakuwarigo* hodnotu 2. Můžeme zde vidět osobní zájmeno “wataši”, ale hlavně vypuštění spony “da, desu” ve větě “Ano Kóičikun jo.”.

Druhá ukázka je ukázka neutrální mluvy, neobsahuje žádný znak, který by prozrazoval pohlaví mluvčí, proto má hodnotu 0.

「なんですって...あの量体で...？」 (str. 219)

:Co PRE-NPS, COP-QUO Takový ATR množství PRE-NPS COP-NPS:

[Cože? A to jich bylo tolik....?]

Příklad 43

Jumiko a její otec sice zachrání zraněného Kóičiho, když ho pronásledují Jomiho muži, avšak kromě toho nehrají v příběhu nijak zvlášť velikou roli, proto ani Jumičin jazyk není příliš detailní. Jumičina mluva je zdvořilá s prvky ženské mluvy, jak se sluší na dívku z dobré rodiny, ale porovnáme-li jí s mluvou například Iry, nepůsobí tolik žensky.

3.2.b. Torijama Akira: Doragon bóru

Postava, jejíž mluva je předmětem analýzy v díle “Doragon bóru”, jsou geniální vynálezky Buruma.

Buruma je dívka, která přiměla hlavního hrdinu Son Gokúa, aby se s ní vydal na cestu za hledáním sedmi kouzelných koulí, které tomu, kdo je shromáždí všechny, splní jedno přání. Je to energická, bezprostřední dívka, která vyrobila množství přístrojů, které jí a Son Gokúovi při jejich hledání pomáhají. Jako osobní zájmeno používá “wataši”, většinou zachovává sponu “da, desu”, ale v několika případech k jejímu vypuštění dochází. Frekventovaně používané koncové partikule jsou “jo”, “wa”, “no” a “ne”, často používá složeninu partikulí “nojone”. Hojně se vyskytuje i “sa” jako vycpávkové slovo. Obzvlášť v situacích, kdy někoho žádá o laskavost, má Buruma tendenci používat ženskou mluvu. Průměrná *jakuwarigo* hodnota Buruminy mluvy je 1.1. Následující tabulka (Tabulka 12) zorazuje jevy typické pro Buruminu mluvu.

jev	počet použití
zájmeno “wataši”	5
nevyjádřené zájmeno “já”	1
koncová partikule “jo”	9
koncová partikule “ne”	5
koncová partikule “wa”	6
koncová partikule “no”	4
koncová partikule “kašira”	1
stahování slov	3
vypouštění spony “da, desu”	4
nepřímý rozkaz	2

Tabulka 12

Z tabulky je patrné, že Buruma spíše používá osobní zájmeno já, než že by ho nevyjadřovala.

Dále můžeme vidět, že nejčastěji Buruma používá koncovou partikuli “jo”, což odpovídá její otevřené a energické povaze. Dále často využívá koncovou partikuli “wa”²⁴, která je typická pro ženskou mluvu *džoseigo*.

Burumina mluva má ve většině případů *jakuwarigo* hodnotu 1. V nepříliš mnoha případech se uchyluje rovněž k ženské mluvě *džoseigo* (hodnota 2) a neutrální mluvě s hodnotou 0.

「わたし家の倉にさあ、この球がひとつあったのよね。で、なにかなー？とおもって、みんなにきいてもしらないわけ。」 (str. 21)

:já ATR dům ATR půda ADV, FPN tohle ATR koule SUB jedna PRE-NSP být PRE-PST, FPN, FPN, FPN. A, co PRE-NSP-QUE, FPN, myslet si PRE-NPS všichni COM ptát se PRE-NSP-CON vědět PRE-NPS-NEG-CAU.:

[Doma na půdě jsem našla tuhle kouli. No, a když jsem se poptávala, co to je, nikdo nevěděl.]

Příklad 44

V této ukázce můžeme pozorovat mluvu typickou pro Burumu. Používá složeninu tří koncových partikulí “no jo ne” a vycpávkové slovo “sa”. Celkově je mluva spíše neutrálně laděná, ale právě tato volba slov mluvčí prozrazuje. Proto má *jakuwarigo* hodnotu 1.

「みたくないわよ！！そんなもん！！首からさげてるやつよ！！」 (str. 69)

²⁴Narozdíl od koncové partikule “wa”, která má klesavý přízvuk a je používána bez ohledu na pohlaví mluvčího, partikule “wa” se stoupavým přízvukem, která je typická pro *džoseigo*, za sebe může vázat další koncové partikule. V Burumině případech jsou to partikule “jo” a “ne”.

:Vidět PRE-NPS-NEG, FPY-FPY Takový ATR věc ADV Krk DC-ADV viset DC-PRE-NSP-IPF věc PRE-NPS, COPO-NSP, PRON:

[Něco takového vidět nechci!! Myslela jsem tu, co ti visí kolem krku!!]

Příklad 45

Oproti tomu tato promluva má jednoznačně *jakuwarigo* hodnotu 2. V této ukázce můžeme nalézt koncovou partikuli “wa” v kombinaci s koncovou partikulí “jo”, jak je typické pro ženské použití partikule “wa”, a vypuštění spony “da, desu” ve větě “Kubi kara sageteru jacu jo!!”. V obou případech se jedná o jevy typické pro *džoseigo*.

Poslední ukázka je naopak příklad mluvy neutrální. Tedy promluvy s hodnotou 0.

「でも、なんでカメの仙人が雲をもってるの？カンケイないじゃない。」 (str. 66)

:Ale SPN, proč želva GEN postevník TOP mrak ACC mít COP NPS IMP QUE. vztah TOP mít COP NSP NEG QUE:

[Ale proč má želví poustevník oblak? Nijak s ním přece nesouvisí.]

Příklad 46

V promluvě z poslední ukázky není žádný prvek, který by prozrazoval pohlaví mluvčího.

Mluva Burumy je neformální, neutrální mluva s prvky *džoseigo*, která občas přechází přímo do ženské mluvy (většinou v případech, kdy chce nějakým způsobem zapůsobit na partnera v rozhovoru, tedy vymezuje se vůči němu.). Můžeme tedy pozorovat změnu k neformální mluvě a rozlišování mluvy podle situace a partnera v rozhovoru, které v předchozím období nebylo.

3.2.c. *Kubo Taito: BLEACH*

Posledním dílem, které je předmětem analýzy, je manga “Bleach” od Kubo Taita. V této manze budou předmětem zkoumání mluvy postav Inoue Orihime a Arisawy Tacuki, které se obě přátelí s hlavním hrdinou Kurosaki Ičigem a chodí s ním do školy.

První postava, jejíž mluva se stala předmětem analýzy, je postava Inoue Orihime. Orihime je Ičigova spolužačka, která je do něj zamilovaná. Je to trochu zvláštní dívka s podivnými představami, která často sní za bílého dne. Jako osobní zájmeno používá zájmeno “ataši”. Nejčastěji používá koncovou partikuli “jo”. Orihime hovoří velice neutrální mluvou. Průměrná *jakuwarigo* hodnota její mluvy je 1.1. Následující tabulka (Tabulka 13) zobrazuje prvky typické pro mluvu, kterou Orihime používá.

jev	počet použití
zájmeno “ataši”	9
nevyjádřené zájmeno “já”	6
koncová partikule “jo”	5
koncová partikule “ne”	2
koncová partikule “na”	1
koncová partikule “no”	3
koncová partikule “noni”	2
stahování slov	2
nepřímý rozkaz	4
vypouštění spony “da, desu”	0
oslovení “oniičan”	7

Tabulka 13

Můžeme vidět, že Orihime má tendenci zájmeno já spíše používat.

Dále je patrné, že všechny koncové partikule, které Orihime používá, jsou neutrální. Ke stahování slov sice dochází, ale ne v nijak hojném počtu. Dále je patrné, že i Orihime používá nepřímý rozkaz a nevypouští sponu “da, desu”.

Jak můžeme vidět na následujících třech příkladech, Orihime si zachovává neutrálnější mluvu s prvky *džoseigo*, či s volbou slov, podle nichž můžeme poznat, že mluvčí je žena. Všechny tři příklady mají *jakuwarigo* hodnotu 1.

K nejlepší kamarádce Tacuki.

「あたしはあのいつもしかめつつらしてる黒崎くんのカオを思い浮かべると最高！」 (str. 66)

:Já SUB-PROY ten ADC-TR pořád DC-ADV mračit se DC-PRE-NPS-IPF (jméno) ATR obličej OBJ vzpomenout si PRE-NPS-CON skvělé PRE-NPS:

[Když si vzpomenu na tvář Kurosakiho, který se vždycky tak hrozně mračí, cítím se skvěle!]

Příklad 47

Jinak zcela neutrální příklad obsahuje zájmeno “ataši”, které je typické pro ženskou mluvu *džoseigo*.

K Ičigovi.

「あたしってボーッとしてるから…」 (str. 93)

:Já SUB-PROY snít PRE-NPS-IPF, CAU:

[Mám totiž tendenci se zasnít...]

Příklad 48

Opět použití typicky ženského “ataši” v jinak neutrální větě.

「あたしのお兄ちゃんは...こんなことする人じゃなかったのに...」 (str. 143)

:Já ATR-PROY (oslovení) SUB-SALY taková DC-ATR věc DC-BJ dělat DC-PRE-NPS
člověk PRE-PST-NEG.:

[Můj brácha... přece něco takového nedělal...]

Příklad 49

V posledním příkladě můžeme vidět nejen zájmeno “ataši”, typické pro ženské postavy, ale i oslovení “oniičan”, které rovněž používají hlavně postavy mladších sester.

Následující příklad zobrazuje jedinou promluvu, kdy se mluva Orihime vzdálila od *jakuwarigo* hodnoty 1.

「し...失敬な！バカじゃないっすよ！」 (str. 110)

:Drzost PRE-NPS idiot PRE-NPS-COP-NEG, COPS-NPS, FPN:

[No... No dovol! Nejsm idiot!]

Příklad 50

Slovíčko “šikkei” je málokdy používáno ženami. Stejně tak stažení přísudkové spony “da, desu” na “ssu” je typickým prvkem mužské mluvy *danseigo*, proto je tato promluva hodnocena *jakuwarigo* hodnotou 3.

Druhá postava, jejíž mluva bude předmětem analýzy, je Arisawa Tacuki. Tacuki je Ičigova kamarádka z dětství a nejlepší přítelkyně Orihime. Je to energická dívka, která vyniká v karate. Ze všech ženským postav, kterým se tato práce věnovala, hovoří jazykem nejbližším mužské mluvě *danseigo*. Tacuki se vyhýbá používání osobního zájmena já. Pro oslovení však používá zájmeno “anta” (zkrácená verze zájmena “anata” často spatřitelná právě v mužské mluvě), či křestní jméno bez zdvořilostního sufixu. Hodně stahuje a zkracuje hlásky. Její mluva se pohybuje mezi neutrální mluvou s hodnotou 0 a mužsky stylizovanou mluvou s hodnotou 3. Nejčastěji používá koncovou partikuli “no”. Její mluva má průměrnou *jakuwarigo* hodnotu 1.53. Následující tabulka (Tabulka 14) zobrazuje jevy, které ve své mluvě Tacuki používá.

jev	počet použití
nevyjádřené zájmeno “já”	0
koncová partikule “no”	6
koncová partikule “zo”	1
koncová partikule “jo”	1
koncová partikule “na”	1
stahování slov	3
oslovení “anta”	5
vypouštění spony “da, desu”	1

Tabulka 14

Z Tabulky 14 je patrné, že Tacuki nejčastěji používá partikuli “no”, ostatní koncové partikule používá stejně často. Stejně jako Orihime používá převážně neutrální partikule a k nim koncovou partikuli “zo”, která je typická pro mužskou mluvu *danseigo*. Dále můžeme vidět, že nejen, že nepoužívá osobní zájmeno “já”, Tacuki se málokdy staví do podmětu své promluvy.

Následující dva příklady ilustrují Tacukinu mluvu s *jakuwarigo* hodnotou 3.

「こらア、口あいてるぞ！いい若いモンがまた昼間からボーッとして！」 (str. 65)

:Hej pusa SUB otevřít PRE-NPS-IPF, FPD, dobrý ATR mladý ATR člověk SUB zase od poledne ADV snít PRE-NPS-IPF:

[Hej, máš pusu dokořán! Mladá holka a už zas sní za bílého dne!]

Příklad 51

V tomto příkladě můžeme vidět zkracování slova “mono” na “mon” a koncovou partikuli “zo”, o které jsme se zmiňovali výše.

「だーいじょうぶ！あんたなら乳でも掴ましやむこうから襲ってくるって！そして全部むこうのせい！」 (str. 110)

:Klídek PRE-NPS ty PRE-NPS-CON prsa OBJ sáhnout PRE-NPS-CON on SUB vrhnout se PRE-NPS-IPF-QUO. Kdyby PRE-NPS-CON všechno SUB opačná strana ATR vina PRE-NPS:

[Klídek! Kdybys ho nechala šáhnout si na prsa, hned by se na tebe vrhnul! A pak by to všechno byla jeho vina!]

Příklad 52

Opět můžeme vidět stahování slov. Tentokrát stažení slovesa “cukamasereba” na “cukamaša” a oslovení staženým osobním zájmenem “anta”. I tato promluva má hodnotu 3.

Avšak občas se Tacuki uchyluje i k neutrální mluvě.

「しかし、来たばかりの転校生と早くも仲良くなるとは...一護のヤツも意外とやるなあ...」 (str. 111)

:Ale, přijít DC-PRE-PST sotva ADV nový student COM rychle ADV spřátelit se PRE-NPS-QUO (jméno) SUB ten ATR kupodivu ADV dělat PRE-NPS, FPN:

[Ale kdo by řekl, že se tak rychle zkamarádí s novou studentkou... Ičigo kupodivu nelení...]

Příklad 53

V této promluvě není jediný prvek, který by prozrazoval pohlaví mluvčí, má proto *jakuwarigo* hodnotu 0.

Ještě méně častěji, konkrétně v jednom případě, se Tacuki uchýlila k promluvě s *jakuwarigo* hodnotou 2, tedy odpovídající definici *džoseigo*.

「いや、バカよ！そんなチャンス無駄にするなんて！」 (str. 110)

:Ne, idiot PRE-NPS, COPO FPN. takový ATR šance OBJ promarnit PRE-NPS:

[Ne! Jseš idiot! Promarnit takovou šanci!]

Příklad 54

V tomto příkladě, proneseném k Orihime, můžeme vidět jediné vypuštění spony “da, desu” (ve větě “Iija, baka jo!”, ke kterému v promluvě Tacuki dochází.

V díle BLEACH lze nalézt dvě rozdílné mluvy. Neutrální mluvu Orihime, která představuje “typickou středoškolačku”, proto není její mluva příliš *jakuwarigo* zabarvená. Oproti tomu Tacuki, která představuje sportovně založený energický typ dívky, hovoří mluvou, která je vzdálenější od ženské promluvy *džoseigo*. Její mluva odráží její aktivní povahu a proto se blíží spíše mužské mluvě *danseigo*.

3.2.d Vývoj *jakuwarigo* v *šónen manze*

S vývojem nových typů dívčích postav dochází mezi sedmdesátými a devadesátými léty k velkým změnám v promluvách ženských postav. Oproti jednoduché, neutrální a zdvořilé mluvě Jumiko se objevuje mluva energických dívek jako je Buruma, která je méně zdvořilá a více neutrální. Mezi devadesátými léty a současností se mluva energických dívek z větší části

oprostila od pozůstatků ženské mluvy *džoseigo* (které jsme ještě mohli spatřit v mluvě Burumy) a přetvořila se do mluvy, kterou hovoří Sacuki.

Podíváme-li se na jednotlivé jevy, na které jsme se při analýze zaměřovali, zjistíme, že Jumiko i Buruma používají zájmeno “wataši”, v jejich mluvě jsou stále zachovány koncové partikule typické pro *džoseigo* (hlavně partikule “wa”, ale i “kašira”) a obě hovoří spíše neutrální mluvou. Největší rozdíl mezi způsobem, jakým tyto dvě postavy hovoří, je změna k méně formální promluvě v případě Burumy z devadesátých let. V mluvě současných ženských postav však koncové partikule typické pro ženskou mluvu vystřídaly partikule neutrální (v případě Tacuki i mužské). Další změna, kterou můžeme pozorovat je použití zájmena “ataši” v případě Orihime, nicméně mluva obou dívek ze současnosti zůstává spíše v neutrální rovině.

V podstatě se dá říci, že spíše, než k nějakým drastickým změnám v ženské promluvě jako takové, dochází k rozšíření o nové typy ženských postav a k nim příslušející typy promluvy.

4. Srovnání vývoje *jakuwarigo* v *šódžo* a *šónen manze*

Zatímco v *šódžo manze* se vyvíjel jazyk, kterým hovoří podobné typy ženských postav (v *manze* ze současnosti přibyly nové typy “obyčejné středoškolačky” a transsexuální postavy), v *šónen manze* se vyvíjely typy postav a k nim byl vytvářen adekvátní jazyk. V obou žánrech, *šónen* i *šódžo manze*, lze nalézt podobné typy postav: plachou dívku z dobré rodiny, energickou dívku, “obyčejnou středoškolačku”. Avšak porovnáme-li, jakým způsobem se vyvinul jazyk jednotlivých typů postav, dojdeme k poměrně rozdílnému vývoji. Jednoznačně lze říci, že mluva, kterou používala plachá dívka z dobré rodiny v *šódžo manze* ze sedmdesátých let (Miura Ira), a mluva, kterou hovořila dívka z lékařské rodiny v *šónen manze* z téhož období (Jumiko), byly rodilné. Zatímco promluva ze *šódžo mangy* opravdu působila dojemem promluvy “odžósama”- slečny z dobré rodiny, měla vyšší *jakuwarigo* hodnotu a obsahovala mnoho prvků *džoseigo*, mluva ze *šónen mangy* ze sedmdesátých let byla na prvky *džoseigo* střídmější a byla více neutrální, avšak stále velmi zdvořilá. Podíváme-li se proto, jak se vyvinula mluva plachých dívek a srovnáme-li způsob, jakým hovoří představitelka plaché dívky v *šódžo manze* devadesátých let (Akidzuki Meiko), spatříme, že se její mluva přesunula k poněkud neutrálnějšímu tónu s prvky ženské mluvy. Dalo by se tedy říct, že se přiblížila mluvě, která byla používána v *šónen manze* ze sedmdesátých let, avšak nepůsobí tolik zdvořile.

Stejně tak, vezmeme-li si způsob, jakým se proměnila mluva energické dívky, uvidíme, že mluva ze *šódžo mangy* ze sedmdesátých let (mluva Očaji Saeko), která, ač stahovala slova, byla neutrálnější a asertivnější s rozmanitějším použitím koncových partikulí, byla stále mluvou, jakou by hovořily dívky z dobrých rodin. Z ní se vyvinula mluva hlavní hrdinky *šódžo mangy* z devadesátých let (Koišikawy Miki). Opět vidíme přesun k neutrální mluvě, s hojným stahováním, zkracováním a hláskovou změnou, avšak stále se objevují prvky *džoseigo* jako vypouštění “da, desu” spony a používání příčinné koncové partikule “desumono”. Oproti tomu vývoj mluvy energických dívek v *šónen manze* je značně odlišný. Zatímco v mluvě z *šónen mangy* z devadesátých let (mluva Burumy) můžeme pozorovat ty samé zachovalé prvky jako u Miki a navíc zachovalé koncové partikule typické pro *džoseigo*, mluva, která se objevuje v *šónen manze* ze současného období (mluva Arisawy Tacuki) již ve své mluvě nemá zachovalý téměř jediný prvek *džoseigo*. Naopak často hovoří tak, že by bylo možné si myslet, že hovoří muž.

Srovnáme-li nový typ postav, který se objevil v současné manze, “obyčejnou studentku”, můžeme spatřit podobný jev. Obě hrdinky, které do tohoto typu patří, Hajasaka Jukari a Inoue Orihime, zachovávají osobní zájmeno “ataši”, avšak to je jediný jev, který mají společný. Zatímco Jukari sice udržuje neutrální rovinou své mluvy, výběr slov a použití gramatického zjemňování (rozkazu apod.), prozrazuje její pohlaví. Zároveň Jukari občas používá *džoseigo*, koncovky pro ženskou mluvu typické apod. Oproti tomu mluva Orihime je více neutrální bez *džoseigo* znaků jiných než osobního zájmena “ataši” a oslovení “oniičan” (které by Jukari s největší pravděpodobností nepoužila). Proto působí mluvy ženských postav v *šónen manze* více stereotypně a méně přirozeně než v *šódžo manze*. Za pozornost rovněž stojí fakt, že s vývojem *jakuwarigo* v *šódžo manze* má průměrná hodnota *jakuwarigo* tendenci klesat. Oproti tomu v *šónen manze* průměrná hodnota spíše stoupá.

Příčinu těchto rozdílů je třeba hledat v cílových čtenářích, na které jsou tyto mangy zaměřené. Cíloví čtenáři jsou pro oba žánry odlišní. Jak již z názvů obou žánrů vyplývá, *šódžo manga* je zaměřena na dívčí čtenářky, *šónen manga* na čtenáře chlapecké (samozřejmě jsou případy, kdy se čtenáři prolínají, obzvlášť poslední dobou roste počet dívek, které čtou *šónen mangy* - což je jeden z jevů, který by mohl přispívat ke stírání rozdílů mezi ženskou a mužskou mluvou v mluvené japonštině). Tomu je samozřejmě uzpůsoben i jazyk děl. Jak již bylo uvedeno výše, hlavní hrdina díla vždy mluví jazykem blízkým jeho čtenářům, díky tomu je pro ně snazší proniknout do děje, ztotožnit se s hlavním hrdinou. Oproti tomu vedlejší postavy v díle mají tendenci hovořit jazykem s vyšší *jakuwarigo* hodnotou tak, aby bylo na první pohled jasné, odkud postava je, do jakého typu postav spadá. Protože v *šódžo manze* jsou hlavními hrdinkami dívky a manga jako taková je dívkám určená, je potřeba jejich jazyk vykreslit co nejrealističtěji. Oproti tomu dívky v *šónen manze* jsou vedlejší postavy, které sice často hrají pro hlavního hrdinu důležitou roli, nicméně jsou to stále vedlejší postavy, a proto je třeba jejich jazyk uzpůsobit roli, kterou v příběhu hrají.

5. Závěr

V úvodu jsme si představili jazykový jev *jakuwarigo* a důvody, proč má cenu jej zkoumat. To, jak usnadňuje pochopení a čtení krásné literatury a mangy i to, že jako studenti japonštiny musíme být opatrní při jeho přejímání a používání v běžné mluvě. Představili jsme si jednotlivé typy *jakuwarigo*, podle toho, jaký typ postav je používá. Tedy *džoseigo*, používané ženami, *danseigo*, které je typické pro mluvu mužů, a *ródžingo*, neboli mluvu starců. Uvedli jsme si, že zatímco *danseigo* je běžně používané v mluvené řeči, *džoseigo* již tak často nezaslechneme (s výjimkou starších ročníků dam a transsexuálů *okama* a *njú háfu*). *Ródžingo* je mluva, která se vyskytuje pouze v literatuře. Dále jsme si u každého typu *jakuwarigo* představili, jak vznikl, jak se vyvíjel a jak vypadá dnes.

V analytické části práce jsme sledovali vývoj jazyka, který používají ženské postavy v *šódžo* a *šónen mangách* z let sedmdesátých, devadesátých a v současnosti. V *šódžo manze* jsme mohli sledovat změny od velmi zdvořilé mluvy dívek z dobrých rodin k mluvě více neutrální s pouhými jednotlivými prvky *džoseigo*. U *šónen mangy* jsme mohli sledovat zvýšení počtu typů postav a tak i větší škálu jazykových prostředků těmto typům postav odpovídajícím.

Mohli jsme tak tedy pozorovat jev, o kterém píše Kinsui (2011): "... Spolu s tím, jak se rozdíl mezi pohlavími se stírají, má i mluvený jazyk mužů i žen tendenci blížit se více mužské mluvě... A naopak použití ženské mluvy zesiluje tendenci vnímání takového mluvčího jako postarší generace, případně transsexuální postavy typu *okama*, *njú háfu* nebo *džosóka*." (Kinsui, 2011. str. 9) Zároveň jsme mohli pozorovat, jak *šónen* manga zachovává stereotypní promluvy dívčích postav, které se tak vzdalují přirozené mluvené japonštině (jen těžko budeme hledat středoškolačku, která by mluvila jako Tacuki).

Protože byla pro analýzu zvolena akční manga s fantasy a SF prvky, vyskytují se v ní velmi typizované postavy (jako stopadesát let stará *šinigami*), proto je přirozené, že ani její mluva nebude typickou mluvou mladých dívek. Pokud by byl zvolen jiný korpus (např. sportovní manga), našli bychom v něm jiné typy postav a pravděpodobně i promluvy jiné *jakuwarigo* hodnoty. Nicméně cílem této práce nebylo rozhodnout, který z žánrů mangy se jazykově blíží více přirozené mluvené japonštině, ale jakým způsobem se vývoj *jakuwarigo* prostředků ženských postav v těchto dvou žánrech liší. Proto by změna korpusu na výsledek neměla vliv, avšak jeho rozšíření by pomohlo k vytvoření si širšího obrazu o vývoji *jakuwarigo* v manze.

Seznam použité literatury

- Hanáková, Milada. *Jazyk jako faktor odborného a uměleckého překladu*. In: AUC Philologica 4–5 1991, Translatologica Pragensia V, UK Praha, s. 15–22. 1992
- Hornborrow, Joanna a Waeing Shân. *Patterns in language: an introduction to language and literary style*. London: Routledge, 1998
- Jomota Inuhiko. *Manga genron*. Tokio: Čikumašobó, 1999
- Kinsui, Satoši. *Váčaru nihongo: jakuwarigo no nazo*. Tokio: Iwanami šoten , 2002
- Kinsui, Satoši. *Jakuwarigo kenkjú no čihei*. Tokio: Kurošio, 2007
- Kinsui, Satoši. *Jakuwarigo kenkjú no tenkai*. Tokio: Kurošio, 2011
- Kinsui ,Satoši. *Jakuwarigo šódžiten*. Tokio: Kenkjúša, 2014
- Mesthrie, Rajend. *The Cambridge handbook of sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011
- Nacume Fusanosuke. *Manga wa naze omoširoi no ka*. Tokio: Nippon hósó šuppan kjókai, 1997
- Sadanobu Tošijuki. *Kjara džoši ga arawareru kankjó*. In: Jakuwarigo kenkjú no čihei, Tokio: Kurošio, 2007
- Sgall Petr, Hronek Jiří, Stich Alexandr a Horecký Ján. *Variation in language: code switching in Czech as a challenge for sociolinguistics*. Amsterdam: Benjamins, 1992
- Wierzbicka, Anna. *Understanding Cultures Through Their Key Words: English, Russian, Polish, German, Japanese*. Oxford: Oxford University Press, 1997
- Analyzovaná manga**
- Jazawa Ai. *Paradise Kiss, Vol.1*. Tokio: Šódenša, 2000
- Jazawa Ai. *Paradise Kiss, Vol. 3*. Tokio: Šódenša, 2001
- Jokojama Micuteru. *Babiru 2sei*. Tokio: Akita šoten, 1994
- Jošizumi Wataru: *Mamarédo bói, Vol.1*. Tokio: Šúeiša, 1996
- Jošizumi Wataru. *Mamarédo bói, Vol. 2*. Tokio: Šúeiša, 1993
- Jošizumi Wataru. *Mamarédo bói, Vol. 3*. Toki: Šúeiša, 1994
- Kubo Taito. *BLEACH*. Tokio: Šúeiša, 2003
- Óšima Jumiko. *Banana bureddo no puding*. Tokio: Šógakkan, 1980
- Torijama Akira. *Doragon bóru*. Tokio: Šúeiša, 2002